

Kort Udsigt

over

Bibelhistorien.

Udarbeidet

især med Hensyn paa de laveste Klasser
i de lærde Skoler

af

Svend Borchmann Hersleb,
forhen Professor i Theologien ved Universitetet
i Christiania.

Nyt Oplag, gjennemseet og rettet.

B. H. H.

Kjøbenhavn, 1845.

Forlagt af J. S. Schubothes Boghandling.

F o r t a l e.

Nærværende Forsøg til en Lærebog i Bibelhistorien er nærmest udarbeidet for, hvis mit Arbeide ikke mislykkedes, at kunne bruges som Ledetraad ved Religions-Underviisningen for de laveste Klasser i vore lærde Skoler, og skulde derfor deels forberede til Læsning af den sterre Lærebog i Bibelhistorien, som jeg har udgivet, deels og supplere denne. Jeg har imidlertid ogsaa søgt at indrette den saaledes, at den, som et Heelt for sig selv, kunde bruges som Lærebog i Borgermaaskee og i Almueskolerne; saafremt ellers Indhold og Fremstilling dertil befindes hensigtsmæssige. Deels derfor, deels og fordi enhver fragmentarisk Underviisning i Historien er mig imod, har jeg villet give en sammenhængende Udsigt over hele Bibelhistorien, endskjønt de enkelte Afsnit bære fragmentariske Overskrifter. Jeg har ei heller funnet bequemme mig til efter vor Tids Viis at gjøre den moralske Anvendelse til Hoved-

sag, uagtet jeg i mit Arbeide for Born ei har agtet den overföldig; men ved at give den med Bibelens egne Ord, haaber jeg i mere end een Henseende at give den forøget Væro. Hvad Fremstillingen angaaer, da har jeg stræbt at være populair, skjøndt vist nok ikke det, man almindeligt kalder saa. Efter min Menning er Bibelen, i det Hele taget, den mest populære Bog, jeg kender, billedlige Udtryk mere populære end de abstracte, og det Udvandede, Alandsløse ligesaa kjedsmeligt for Born og Almue, som for den Vorue og Dannede. Endeligen veed jeg ikke, hvorfor man underviser Born, naar man indretter Underviisningen saaledes, at de selv ei behove at tænke, da Læreren eller Lærebogen tænker for dem. Om jeg maa skee gjør mig skyldig i den modsatte Feil, derom domme den Kyndige, der forresten vil erindre, at Begynderen maa vente Overbærelse, om det første Forsøg ei lykkes. Maatte ikun dette lidet Arbeide vække hos de Unge Lyft og Iver for selv noiere at kende det Ord, der er et Lys for vor Fod og en Lygte paa vor Sti, da har det opnaaet Forfatterens høieste Ønske.

Innehållslista.

	Side
Indledning	1.
Fortællinger af det gamle Testamente.	
1. Skabelsen	7.
2. Syndefaldet	9.
3. Cain og Abel	11.
4. Syndfloden	12.
5. Abraham	13.
6. Isak	17.
7. Jakob	20.
8. Joseph	25.
9. Moses	34.

	Side
10. Josva	38.
11. Dommerne	39.
12. Ruth	42.
13. Saul	43.
14. David	46.
15. Abigael	54.
16. Salomo	56.
17. Rehabeam	58.
18. Achab	60.
19. Hosea	63.
20. Josaphat	65.
21. Ezechias	68.
22. Zedekias	70.
23. Profeterne	72.
24. Esra	76.
25. Nehemias	77.
26. Maccabæerne	79.
27. Hjob	80.

Fortællinger af det nye Testamente.

	Side
1. Herodes den Store	85.
2. Jesu Fødsel	88.
3. Johannes den Døber	90.
4. Jesus som Barn i Templet	94.
5. Jesus som Lærer	95.
6. Jesu Parabler	101.
a) Udsæden	101.
b) Den barmhjertige Samaritan	103.
c) Den ubarmhjertige Medtjener	105.
d) Dommeren og Enken	106.
e) Arbeiderne i Viingaarden	107.
f) De betroede Pengesummer	110.
g) Phariseeren og Selvneren	112.
h) Den sorte og glensfundne Søn	113.
i) Den rige Bonde	116.
k) Eigentræet	117.
l) Den utroe Forvalter	118.
m) Den rige og den fattige Mand	119.
7. Jesu Mirakler	121.
8. Jesu Apostle	126.
9. Zacchæus	128.

	Side
10. Lazarus	129.
11. Jesu Indtog i Jerusalem	130.
12. Jesu Fjender	132.
13. Madverrens Indstiftelse	134.
14. Jesus i Gethsemane	135.
15. Jesus for det høje Maad	136.
16. Jesus for Pilatus	138.
17. Jesus paa Korset	139.
18. Jesu Opstandelse og Himmelfart . .	141.
19. Jesu Apostle	142.
20. Stephanus	144.
21. Paulus	145.
22. Skrifterne i det nye Testamente . .	147.

Indledning.

I blandt alle de levende Skabninger, som vi kende her paa Jordens, er Mennesket den ypperligste, fordi det har Fornuft og fri Willie. Dydrene have ikkun Drifter, f. Ex. til at æde, drinke, sove o. s. v., og de gjøre derfor ikkun, hvad disse Drifter drive dem til. Vi Mennesker derimod have baade saadanne Drifter og tillige Fornuft, som lærer os at gjøre Forskjel paa, hvad der er Ret, og hvad der er Uret. Naar et Rovdyr dræber et Menneske, saa følger det ikkun sin naturlige Drift til at søge Fede, eller til at forsvar sig, og man kan ikke sige, at det har syndet, da det ikke har Fornuft og altsaa ikke veed, hvad

der er Synd. Naar derimod et Menneske finder Fornøjelse i at mishandle Dydrene, eller naar han dræber et af sine Medmennesker, saa lærer hans Fornuft ham, at han gjør Uret.

Før at vi deslettere skulle erindre at gjøre, hvad Fornuftens hyder os, have vi ogsaa faaet Samvittigheden. Saaledes falder man nemlig den Følelse hos os, at naar vi have gjort, hvad der er rigtigt og godt, da ere vi rolige, tilfredse og frimodige; men naar vi have gjort noget Ondt, da ere vi urolige, utilfredse, skamfulde og frygtsomme. Den Retskafne har altsaa en god Samvittighed; den Onde har derimod en ond Samvittighed. (Sokrates, Alexander, Herodes, Cromvel).

Mennesket har imidlertid fri Willie, saa at det kan enten gjøre, hvad Fornuf-

ten erkjender for Ret, eller ogsaa handle tværtimod. Dyven kunde gjerne lade være at stjæle, og den, som forsømmer at lære hvad han skulde, fordi han er doven, kunde gjerne være flittig, naar han vilde; ligesaa kunde den Flittige ogsaa være doven; men han vil ikke være det, fordi han ved, at det er urigtigt og skammeligt.

Den, som nu ikke vil være ligesom de ufornuftige Dyr, han søger at faae tydelig og vis Kundskab om, hvad der er Ret, og hvad der er Uret; han ønsker ogsaa at vide, hvorledes Alt har været, førend han blev til, og hvoraaf alle Ting fra først af ere komne.

Bed at bruge vor Eftertanke kunne vi med Bisshed slutte, at der maa være et evigt og fornuftigt Wæsen, som har frembragt os og alle Ting og vedbliver at

sørgé for os; thi hverken vi selv eller Andre have funnet gjøre det, og den, som gav os For-nuft, kan ei selv mangle den. Vi maae fremdeles slutte, at da Verden er saa umaaelsg stor, og de Skabninger, der veimle overalt i den, saa utallige, saa maa den være almægtig, som har skabt den; endelig, da Alt er saa viseligen ind-rettet, og Alting tjener til voit Bedste, maa Skaberen være viis og god. Det kunde des-uden ikun lidet nytte os, at vi havde Fornuft, hvis vi ikke vare overbeviste om, at der var et almægtigt, helligt og viist Væsen, der faberligent styrer vor Skæbne og ophol-der os, selv naar Doden ender vore Dage her paa Jordens.

Men omendskjøndt vi saaledes, ved at bruge vor Fornuft, vist nok kunne komme til Kund-skab om den eneste sande Gud, og om hvor-

ledes vi skulle opføre os her i Verden, saa have dog Menneskene altid og overalt været mere tilbørelige til det onde end til det Gode, og Historien viser os jo paa hvert Blad, hvormeget Ondt der er skeet i Landene. Fol-kene glemte ogsaa, at der var en almægtig Gud, og at han ei er et legemligt Væsen, men den fuldkomneste Land; de dyrkede Stjer-nerne, Floderne, Dyrene; ja endog Billeder af Træ og Steen, som de selv havde gjort, kaldte de Guder. (Afguder. — Chaldaerne, Egypterne, Romerne, Grækerne.)

Maar Menneskene handlede saaledes, maatte de gjere sig selv ulykkelige; thi den, som overtræder Guds Bud, maa straffes, da han har gjort sig selv uværdig til den Helliges Velbehag. Dog, Gud har forbarmet sig over Menneskene og sørget for, at vi

kunne vide, hvad vi skulle troe og gjøre, og at vi kunne stole paa, at han vil tilsgive os vores Fejl, naar vi erkjende hans Maade og altsaa stræbe at gjøre hans Willie.

Hvorledes nu Gud har faderliget forseglet for Menneskene, og hvad han vil, at vi skulle troe og gjøre, derom har han selv ladt os undrette i den Bog, vi kalde Bibelen, og som vi derfor ogsaa kalde Guds Ord eller den hellige Skrift. Bibelen indeholder flere Bøger, der ere skrevne af forskjellige Personer til forskjellig Tid; de, der ere skrevne før Christi Godsel, kaldes tilsammentagne det Gamle Testament; dem derimod, som ere skrevne efter Christi Godsel, kalde vi det Nye Testament.

Vortællinger af det Gamle Testament.

1. Skabelsen.

S Begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden i sex Dage. Paa den første Dag skabte Gud Lyset. Paa den anden Dag lod Gud Himlen med dens Skyer hvælve sig omkring Jorden. Den tredie Dag adskillede Gud Vandet fra det torre Land og lod det samle sig i Have og Floder, Søer og Bække. Derpaa lod Gud Græsset og Urterne og Træerne fremvøre paa Jorden, saa at de bare Frugt, hver i sit Slags. Paa den fjerde Dag skabte Gud Solen og Maanen og Stjernerne, paa det at Solen skulde lyse om Dagen, opvarme Jorden og gjøre den frugtbart, Maanen og Stjernerne, for at lyse om Natten og vise den Reisende Bei gjennem Ørkener og over det vide Hav. Efter Himmelsgemernes bestemte Gang inddeltes ogsaa Diden i Nor

Maaneder og Dage, og naar Nattens sille Mørke, hviler over Jorden, funkle Stjernerne paa Himlen, for at minde os om Gud og Evigheden.

Da nu Jordens saaledes var blevet indrettet til Brug for levende Skabninger, frembragte den vise og gode Gud paa den femte Dag Fiskene i Havet og fuglene, som flyve i Luften, og paa den sjette Dag alle Landdyr, Dyrme og Insekter. Efterat Gud saaledes havde skabt Dyrene og velsignet dem, d. e. givet dem alt det Gode, de efter deres Natur kunde modtage, skabte Gud den samme Dag ogsaa det første Menneske, hvis Navn var Adam. Menneskets Legeme blev skabt af Jord, men den udødelige Sjel kom fra Gud, og derfor siges vi at være skabte i Guds Billedes, fordi ligesom han er hellig, der skabte os, saaledes skulle og vi være hellige i al vor Tanke og Idret.

Da Gud havde skabt Adam, satte han ham i en Have, som kaldes Eden, d. e. den Yndige, for at han skulle dyrke og vogteden, og dens Frugter skulle være hans Fode. Men da Adam var alene, og intet af Dyrene var skillet til at være hans Selskab,

saa skabte Gud den første Kvinde, hvis Navn var Eva, og hun blev hans Hustru, og fra dem nedstamme alle Mennesker paa den hele Jord, som Born af een og samme Familie, der altsaa skulle elses hinanden. Og Gud saae alt, hvad han havde skabt, og see! det var saare godt; da hvilede Gud paa den syvende Dag, d. e. han holdt op at skabe.

Ligesom Bibelen her lærer, at Gud har skabt alle Ting, saaledes siger den eg, at det er Gud, som opholder alle Ting: „Det er Gud, som giver os Regn og frugtbare Tider. Gud lader Græsset groe til Fode for Øveget og Frugter til Menneskets Næring. Der falder ikke en Spurv til Jordens, uden at Gud jo veed det; han smykker Urterne paa Marken og ernærer fuglene under Himlen, som hverken saae, eller høste, eller samle i Laden; men især sorger Gud for Menneskene, som Haderen for sine Born.“

2. Syndefaldet.

Gud havde sat vore første Forældre i Edens Have og tilladt dem at spise af Treæernes Frugter i Haven. Kun eet Treæ var der, hvis Frugter Gud havde forbudet dem at eore,

da deres Lydighed maatte sættes paa Prøve, og dette Træ kaldtes dersor Kundskabens Træ paa Gobt og Ondt; thi at lyde Guds Villie er Godt, at overtræde den er Ondt. Eva var den første, som lod sig forsøre til at spise af Træets Frugt, fordi den syntes hende saa tillokkende, og fordi hun hovmødigten meente, at naar hun spiste deraf, vilde hun blive ligesaa viis som Gud. Derpaa gav hun sin Mand af Frugten; men saasnart de begge havde overtraadt Guds Besaling, følte de første Gang Frygt og Skamfuldhed. Mellem Havens Træer sogte de at skjule sig for den Allestedsnærverende, men forgives. De havde været Gud ulydige, og deres lykkelige, uskyldige Tilstand var forbri. De maatte forlade Edens Have; med Moie og i sit Ansigts Sved skal herefter Mennesket erhverve sit Brød, indtil dets Legeme omfider ved Øden vender tilbage til Stovet, hvoraf det er taget; men Aanden kommer til Gud, for at straffes eller belønnes efter sine Gjerninger. Saaledes kom Synden ind i Verden, og da vore første Forældre syndebe, maa der ogsaa

saa hos alle deres Esterkommere finnes synlige Lyster og medfødt Svaghed, saa at Ingen kan blive saa fuldkommen, som han skulde.

3. Cain og Abel.

Efterat Adam og Eva havde forladt Edens Have, sik de tvende Sonner, af hvilke den ældste hed Cain, den Ungste Abel. Abel blev Øvæghyrd, og Cain Agerdyrker. Engang vilde begge Brødre offre til Gud. Vi finde nemlig, at næsten alle de gamle Folk, ligesom endnu adskillige Nationer, pleiede at vase Gud deres Arbødighed og Taknemlighed ved at offre, hvilket sædvanligens bestod deri, at de opbrændte slagte Dyr eller Røgelse eller Korn o. a. d. som et Tegn paa, at naar de kunde, vilde de gjerne give Gud det Bedste, de havde. Abel bragte det Forstefodte i Hjorden, og Cain Markens Frugter, som et Offer til Gud; men ikun den fromme Abels Offer behagede den Hellige. Herover blev Cain misundelig, og gif med mørkt, nedslaaet Ansigt. Vel advarede Gud ham om, at den, som er god, behøver ikke at slaae Dinene ned, eller skule; men ikke

desmindre dæbte dog Cain sin uskyldige Broder, da de engang vare paa Marken.

Forgives vilde Cain skjule sin Brode for den Alvidende; han maatte landflygtig vandre bort fra sine Forældres Husyn, og er et stærkeltigt Exempel paa, hvortil Misundelse og Main-gel af et Kærligt Sindelag kan bringe Mens-nesket, naar det ikke agter paa Guds Stemme, der taler til os gjennem Samvittigheden.

4. Syndlodden.

Da Abel var bleven dæbt, fik Eva en Son, som hun kaldte Seth, og som blev Stammefader for en talrig Afskom, der i Begyndelsen byrkede Gud, men siden blev ond og ugrundelig. Ogsaa Cain fik mange Efterkommere, der udmaerkede sig ved at opfinde Kunster til Livets Besquemmelighed; men just de synes især at have været hovmodige og onde. I lang Tid taalte Gud deres Ondskab; thi han er langmødig og naadig og giver den onde Tid til at forbedre sig; men om sider lod Gud en Oversvømmelse udrydde den hele forðærvede Slægt, paa det at en ny og bedre kunde komme i dens Sted, der var due-

lig til det Gode. Ikun en Mand, ved Navn Noah, der var af Seths Afskom, blev tilliges med sin Hustru, sine tre Sønner, Sem, Cham og Japhet og deres Hustruer, reddet fra Oversvømmelsen paa et Skib, hvilket man har givet Navn af Arken. Paa dette Skib rededes ogsaa de Dyr, som ei kunde leve i Vandet, der henved et Aar bedækkede Jordens. Saaledes blev da Noah Menneskeslægtens anden Stammefader.

5. Abraham.

Da Menneskene efter Syndlodden havde igjen formeret sig paa Jordens, blev efterhaanden de forskellige Familier og Stammer til forskellige Nationer, der boede trænt omkring i Landene. Efterhaanden glemte man ogsaa meer og meer den sande Gud, og hos alle Nationer herskede forskellig Slags Afgudsdyrkelse. Imidlertid boede her dog omkrønt 2000 Aar før Christi Fødsel i Landet Chaldæa en from Mand, ved Navn Abraham, der dyrkede den sande Gud. Abraham nedstammede fra Sem, og hans Fader hed Tharach. Efter Guds Befaling drog Abraham bort fra Chaldæa med sin Hustru Sara

og sin Brodersen Loth til det Land Canaan, hvor Gud havde bestemt, at hans Efterkommere skulde boe; Gud velsignede ogsaa Abraham, saa at han blev en rig og mægtig Mand, der havde store Hjorde og mange Folk; thi han levede som de omvankende Hyrder, der boe under Teltet og flytte med deres Dyreg fra det ene Sted til det andet, af hvilke der i Østerland er mange, som man kalder Nomader.

Da nu ogsaa Loth havde store Hjorde, opkom der Strid mellem hans og Abrahams Hyrder; den fredsommelige Abraham sagde derfor til sin Brodersen: „Kjære! Lad der ikke være Strid mellem os eller vore Hyrder; thi vi ere jo Brødre. Ligger ikke Landet aabent for dig? Lad os fælles ad. Vill du drage til Venstre, saa vil jeg vandre til Høire; vandrer du til Høire, saa vil jeg drage til Venstre.“ Egennyttigen valgte Loth sig den frugtbare Egn omkring Sodoma til Bolig; men den Fordeel, han sogte, maatte han dyrt betale, og havde Abraham ei været ligesaa kjeæl som ødelødig, saa var det gaaet endnu værre med Loth. Kongen i Sodoma var nemlig skatskyldig til en anden Hyrste, men

efters nogle Aar faldt han fra, og nu opstod der en Krig, hvori han blev aldeles slagen, saa at Fienden plyndrede og bortførte Alleting. Og saa Loth blev, med alt hvad han eiede, bortføbt som Slave; men saasart Abraham erfarede dette, væbnede han sine Folk og fulgte med nogle af sine Venner de ubekymrede Fiender. Han indhente dem ogsaa om sider, slog dem og frelste ikke alene Loth, men ogsaa alle de andre Fanger tilligemed deres Gods. Vel tilbed Kongen af Sodoma Abraham til Belønning alt det reddede Gods, men høimodig vilde denne Intet modtagte.

Sodomas Indvaanere vare meget ugudelige, og den Ulykke, der havde rammet dem, kaldte dem ei tilbage fra deres skammelige Lazarer. Den fromme, menneskekærlige Abraham bad for de Ulykkelige; men Gud kunde ei løngere staane den ryggesløse Egn. Sodoma og Nabostaden Gomorra blev forvandlet til det døde Hav, medens ligesom Ild og Svovl regnede ned fra Himlen. Ikun Abrahams Brodersen Loth blev, med tvende Døtre, ved Guds Omsorg, reddet fra Fordærvelsen.

Gud havde lovet Abraham, at ved hans Aftom skulde alle Jordens Slægter velsignes d. e. blive lykkelige, og uagtet Abraham og hans Hustru alledede være gamle, - og havde ei endnu nogen Son, troede han dog med fast Tillid paa, at hvad Gud havde lovet, vilde skee. Omstider fødte ogsaa Sara en Son, som fik det Navn Isak, og denne var nu Forældrenes eneste Haab. Abrahams Tillid og Lydighed blev derfor sat paa den haardeste Probe, da han fik den Befaling fra Gud, at han skulde offre sin Son. Med kummerfuldt Hjerte adlod han, hvad han troede var Guds Willie, og vandrede til Offerstedet med sin unge Son. „Her er Bed og Ibd; men hvor er Offerdyret?“ spurgte Drengen troskydig. „Det vil Gud selv udfee sig“, svarede Abraham med rort Hjerte og beredede sig til den tunge Øffring. Dog, et tillidsfuldt og lydigt Hjerte, der er villig til at opoffre Alt, naar Gud saa vil, det behager Gud; derimod kunde ikke Menneskeoffer være velbehageligt for den Hellige; og han advarede derfor Abraham, saa at han istedenfor sin Son offrede en Beder, der just i den øde Egn ved Offerstedet stod indvillet med sine Horn

i en Buß. Glad vendte Abraham tilbage, og Guds Bistand lønnede hans Fromhed.

6. Isak.

Da Isak var blevne voksen, døde hans Moder Sara, og Abraham besluttede derfor at sende En af sine Ejendere, ved Navn Elieser, for at hente en Hustru til Isak fra Mesopotamien, hvor Abrahams Broder havde nedsat sig; thi de, som boede i Landet Canaan, dyrkede Afguder og vare lastesfulde. Elieser drog bort med 10 Kamele og stort Folge og havde Allehaande af sin Herres Gods med sig. Men da han kom til den Stad, hvor Abrahams Brodre havde nedsat sig, bandt han udenfor Staden sine Kamele ved en Brond mod Aftens Lid, da Egnens Kvinder pleiede der at hente Vand. Her bad nu den gudfrygtige og troe Ejener til Gud, sigende: „Jehova! Du min Herre Abrahams Gud! viis Kjære! i Dag Mislundhed mod min Herre Abraham! See! jeg staer ved denne Brond, og snart komme Egnens Døttre ud fra Staden for at hente Vand. Giv mig derfor et Tegn, hvorpaa jeg kan kende, hvilken Pige du naadigen har udfeet for din Ejener Isak!

Naar jeg nemlig beder om en Drif Band, lad det da være hende, som svarer mig: „Drif! og jeg vil ogsaa give dine Kameleter at drikke.“

Og det skete, forend Elieser endnu havde endt sin Bon om den Alvidendes Bistand, se! da kom Rebekka ud, som var en Datter af Abrahams Brodersøn Bethuel, og fylde sin Kruske med Vand og gik. Men da nu Elieser gik hen til hende og bad om en Drif Band, svarede hun strax: „Drif, min Herre!“ og hun skyndte sig, tog Krusken i sin Haand og gav ham at drikke. Og da han havde drukket, sagde hun fremdeles: „Jeg vil og drage Vand til dine Kameleter, indtil de have afdrukket.“ Og hun skyndte sig at tømme sin Kruske i Vandrenden og løb fremdeles til Brønden for at drage Vand, indtil hun havde vandet alle hans Kameleter. Men med glad Forundring stod Elieser taus og saae, hvorledes Gud havde opfyldt hans Bon; derpaa skenkede han den skjonne, venlige og tjenstvillige Pige et stort Guldsmykke og spurgte, hvis Datter hun var, og da han nu hørte, at hun vickelig var af Abrahams Slægt, talkede han indeelig Gud for hans Mislundhed.

Imidlertid var Rebekka ilet hjem og fortealte, hvad der var skeet. Hendes Broder Lazarus gik derfor strax ud til Elieser og indbød ham som Gjæst; men den ivrige Ejener vilde hverken spise eller drikke, forend han havde frembragt sit Grinde. Han fortalte derfor, hvorfor han var kommen, og hvorledes hans Ønske hidtil var opfyldt, og med Glæde samtykkede ogsaa baade Rebekka og hendes Familie i hans Bejgeling; thi de erkendte, at det saa var Guds Willie. Den folgende Dag fulgte Rebekka med Elieser, ledsgaget af sin Families Velsignelser, til Canaan. Hjemreisen var lykkelig, og da de en Dag, som det lakkede mod Aften, nærmede sig til Abrahams Bolig, modte Isak dem just, som han vendte hjem fra Marken, hvor han havde gjort sin Aftensbon.

Saaledes modtog Isak sin Brud og ledsgagede hende til sin Moders Telt. Hun blev hans Hustru, og han elskede hende; men først efterat de i 20 Aar havde været gifte, skenkede Gud dem twende Sønner Jakob og Esau, der var Tvillingbrodre; dog var Esau den Forstefødte. Abraham oplevede den Glæde, at see disse sine Børneborn, og døde først, da

han var 175 Aar gammel. Isak blev nu Stammens Overhoved og levede som en gudfrygtig og anseet Stammefyrste i mange Aar, og Gud velsignede ham i Alt, hvad han foretog sig. „Salig er, siger David, den Mand, som frygter Herren, og som har inderlig Lyst til at gjøre hans Willie; hans Afskom skal vorde moegtig paa Jorden, og hans Slægt skal velsignes.“ „Meget formaaer den Frommes Bon,“ og „Herrens Frygt formerer vore Dage; men de Ugadeliges Aar vorde færre.“

7. Jakob.

Af Isaks twende Sønner var den Forstefodte, Esau, Faderens Undling; han var modig, virksom, men og heftig, ubesindig og Slave af sine Lyster. Jakob derimod var blid, betenk som og frygtede Gud, hvorfor og Nebekka elskede ham mere end hans Broder, og medens Esaus Syssel var Jagten, valgte Jakob sig det stille Hyrdeliv. Da Jakob imidlertid var svagere og mere frygtsom end Esau, lod han sig derved forlede til Handlinger, vi ikke kunne bifalde; saaledes kom Esau engang hungrig og træt tilbage fra Jagten, just som Jakob sad og

spiste en Ret Lindser. Esau bad stor sin Broder om at overlade ham denne Ret, hvilket ogsaa Jakob gjorde, dog først efterat han havde med Ed maattet bekæste, at han, til Vederlag for disse Lindser, afstod sin Forstefodsels Ret.

Vi vide ikke, om Isak erfarede dette, eller ej; men da han blev gammel og svag, sagde han en Dag til Esau, at han skulde gaae paa Jagt, og, naar han havde faaet noget Bilst, tilberede ham en Ret, for at Isak kunde spise deraf, og derpaa meddelse Esau sin Besignelse som den Forstefodte og som Stammens Overhoved. Esau gik bort; men da Nebekka havde hørt, hvad Faderen sagde til ham, overtalte hun Jakob til at bedrage den gamle, blinde Fader. I Esaus Sted gik altsaa Jakob ind med en Ret, Nebekka havde tilberedet, og da Esau var loddet over sit hele Legeme, havde hun svobt Skind om Jakobs Hænder og Hals, saa at Faderen, sejndt han kjendte Jakobs Stemme, dog omsider antog ham for Esau og velsignede ham.

Da Esau kom hjem og erfarede dette, blev han saa forbitteret, at han truede med at

dræbe Jakob, saasnart Isak var død. Bekymret herover lod Rebekka Jakob reise til Mesopotamien til hendes Broder Laban, under det Paaskud, at han derfra skulle hente sig en Hustru; thi Esau havde til stor Sorg for begge sine Forældre taget tvende cananitiske Kvinder tilslægte.

Istedenfor nu at blive Stammens Overhoved, maatte Jakob altsaa vandre til et fremmed Land, for at luttres ved Modgang og Moie, og saaledes blive Velsignelsen værdig. Engstelig var han vel paa den eensomme Vandring; men han stolede paa Guds Hjælp, og en venlig Drom styrkede hans Tillid. Som han nemlig en Aften, da Solen gik ned, havde lagt sig til Hvile paa Marken, hvor Græsset var hans Bolster og en Steen hans Hovedpude, tyktes det ham i Dromme, at han saae en Stige, der var opreist paa Jordens, og det Overste af den naaede til Himmel, og Guds Engle stege op og ned paa den. Men ovenover Stigen, i den aabnebe Himmel, syntes han at see Gud, der sagde til ham: „Teg er Herren, Abrahams og Isaks Gud! Det Land, du hviler paa, vil jeg give din Afkom, den skal

blive talrig som Stovet paa Jordens, og ved den skulle alle Jordens Slægter velsignes. Og see! jeg er med dig, og vil beskytte dig, i hvorhen du farer og vil føre dig igjen tilbage.“

Opmuntret vaagnede Jakob, takkede Gud og fortsatte sin Vandring. Laban modtog ham venligen, og de blev enige om, at han skulle tjene hos sin Morbroder i 7 Aar for at faae den yngste Datter Rachel tilslægt; men da de 7 Aar vare omme, bedrog Laban ham, og gav ham Lea, den ældste. Vel sik han ogsaa Rachel efter 8 Dages Forlob til Hustru; men derfor maatte han tjene etter i 7 Aar uden Kon. I 6 Aar tjente derpaa Jakob for Kon, og Gud velsignede hans Moie, saa at han fik store Hjørde og mange Kynde; men da Laban og hans Sonner derover blev misundelige og sogte at bedrage ham, drog Jakob bort med sine Hustruer, med 12 Børn, elleve Sonner og een Datter, og med alt, hvad han eiede.

Paa Velsen til Canaan kom han forbi det Sted, hvor Esau boede, og han sendte derfor Bud til ham for at esfare hans Sind:

lag imod ham. Buddene kom tilbage med den Efterretning, at Esau drog ham imøde med 400 Mand. Forstørrelket herover anraabte Jakob Gud om Hjælp, og sendte store Gaver for at formilde Broderen. Dog, saasnart Esau saae Jakob, der med Ydmyghed gik ham imøde, islede han hen til sin Broder og omfavnede ham med Zaarer. Han vilde ei have modtaget Jakobs Gaver og tilbød sig at ledsage ham med sin Hær; men da Jakob frabød sig det, skiltes de endnu samme Dag fra hinanden og Jakob havde den Glæde, endnu at see sin gamle Fader, førend han døde.

„Den vise Son, siger Salomo, glæder sin Fader, men den onde er sin Moders Bedrøvelse. Den Retsfærdiges Arbeide gjor ham lykkelig, men Bedragerens Indtægt er Tab; thi Gods kan ikke hjælpe paa Dommens Dag, men et retskaffent Liv redder fra Straffen. Lad ikke Solen gaae ned over din Brede, thi den hele Lov indesluttet i dette Bud: du skal elske Gud over alle Ting, og din Næste som dig selv.“

8. Joseph.

Jakob havde tolv Sønner, af hvilke den næstydngste Joseph især var ham meget kærlig; thi det var den første Son, Rachel skjenkede ham. Faderen havde givet ham en broget Kjortel, ligesom for at udmærke ham: herover blev hans Brødre misundelige, og da Joseph ogsaa undertiden angav deres flette Handlinger for Faderen, fattede de endogsaa Hat imod beres Broder. Hertil kom, at Joseph fortalte dem nogle Drømme, han havde haft, og som, selv efter hans Faders Dom, syntes at røbe Stolthed. Han drømte nemlig, at da de engang bandt Neg paa Marken, havde de andres Neg bojet sig for hans Neg, og en anden Gang forekom det ham, som om Solen, Maanen og elleve Stjerner kom og bolede sig for ham.

Da derfor Jakob engang sendte ham ud for at see til sine Brødre, der vare ved Hjordene paa et fjernt og farligt Sted, sagde disse, saasnart de saae ham komme: „See, der kommer den Drømmer! lader os slaae ham ihjel og sige, at de glubende Dyr have dæbdt ham.“

Den ældste, Ruben, overtalte dem imidlertid til ikkun at kaste ham i en ter Vandgrav, af hvilken han siden hemmelig vilde drage ham op og bringe ham tilbage til Faderen. Men da Ruben var gået bort, kom just en reisende Blok fremmede Kjøbmand, til hvilke nu de andre Brødre folgte Joseph som Slave. Vel blev Ruben meget bedrøvet herover, da han erfarede det, men da det ei mere kunde foranbræs, sogte han som de Andre ikkun at skjule deres Udaad. De slægtede derfor et Kid og dyppede Josephs brogede Kjortel i dets Blod, hvilken de derpaa sendte til Jakob, som om de havde fundet den: See, Kjære! sagde de, om det er din Sons Kjortel! Jakob troede, at Joseph var reven ihjel af et vildt Dyr, og var utrostelig over den elskete Sons Død.

Imidlertid blev Joseph folgt af Kjøbmændene i Egypten til Oversten for Kongens Livvagt, Potiphar. Han vandt snart sin Herres Undest i en saa hoi Grav, at han satte ham til at bestyre det hele Huus. Dog, nogen Lid derefter blev Joseph falskelsigen anklaget for Potiphar, og denne lod ham derfor kaste i Fængsel; men selv her vidste Joseph at

vinde Fangevogterens Undest, saa at denne satte ham til at have Øpsyn over de andre Fanger. Blandt disse varer just to af Høffets fornemste Personer, som varer kaldne i Unaade, nemlig Kongens Hofbager og hans Mundskjenk. En Mat havde de havt hver sin Drom og være meget øengstelige derover; thi de gamle Folk satte megen Lid til Dromme og meente, at man øste ved dem kunde erfare, hvad der skulde skee. Joseph spurgte om, hvad der fattedes dem, og da de nu fortalte ham deres Dromme, sagde Joseph dem, at inden saa Dage vilde Bageren blive hængt, men Mundskjenken komme til Maade igjen, og han bad ham derfor, naar han fil sin Wærdighed tilbage, da at mindes ham, som her uskyldig maatte leve i Fængsel. Mundskjenken lovede det vel, men saasnart han igjen kom til sin forrige Anseelse, glemte han den ringe Joseph, der havde trøstet og hjulpet ham i hans Ulykke,

Den, som sætter sin Lid til Gub, skal ikke beskæmmes, og den gudfrygtige Joseph fandt derfor Nedning, da han mindst ventede det. Egyptens Konge, som man kaldte

Pharao, havde en Drom. Det tykkedes ham, at han stod ved Nilflodens Bred, og see! syv fede Koer opstege fra Flodens Vand, og efter dem syv magre Koer, der opslugte de første, uden selv derved at blive federe. Denne Drom kunde de Vise ved Kongens Hof ei udtolke ham, og da Kongen derover blev meget bekymret, erindrede omsider Mundsjælken Joseph og raabede at hente ham. Joseph kom, og Pharao forlangte, at han skulde sige ham Drømmens Besydnning. Joseph var imidlertid ikke af de Bedragere, der kaldes Drømmeudlæggere, hvilke Bibelen fordømmer; han sviste, at ikun Gud kan aabenbare Menneskene, hvad der i Fremtiden skal skee, og han svarede derfor Kongen: „At udtolke Drømme hører Gud til; men han tilkjendegiver Pharao herved, at der skal komme syv frugtbare og syv urengtbare Aar i Egypten.“

Joseph raabede tillige Pharao at samle i de frugtbare Aar Forraad til de følgende Uaar, og Kongen, som erkendte, at Gud var med Joseph, satte ham til Opsynsmand over hele Egypten, saa at han næst Pharao var den fornemste Mand i Riget. Joseph

samlede nu i de frugtbare Aar en uhyre Mængde Korn, med hvilket han, da Misværtien kom, ikke alene reddede Egypten fra Hungersnød, men ogsaa Mange, der fra de tilgrændsende Lande kom til ham for at kjøbe Korn. Blandt disse kom ogsaa hans 10 Brodre, men da Joseph kendte dem, lod han, som om han ansaae dem for Spæidere: thi de kunde naturligvis ikke gjenkjende ham. Hør at retfærdiggjøre sig, fortalte de nu Joseph, at deres Fader endnu levede i Canaan, at de havde været 12 Sonner, men at den yngste, Benjamin, var bleven hjemme, og den tolste var ikke mere til. Joseph holdt dem i tre Dage indesluttede, derpaa kaldte han dem for sig og sagde: „Gjører, hvad jeg nu figer Eder, da skal det gaae Eder vel; thi jeg frygter Gud. En af Eder blive her tilbage i Forvarting, medens I Andre drage hjem med hvad I have kjøbt. Men bringer derpaa Eders yngste Broder hid, da skal jeg troe Eders Ord.“ Da sagde de til hverandre: „I Sandhed! vi have forskyldt dette for vor Broders Skyld, da vi saae hans Sjeleangst, idet han hav os, og vi vilde dog ikke høre!“ Dette meente de nu, at Joseph ikke

forstod, saasom de troede, at han var en Egypter, da han ellers talte med dem ved Hjælp af en Tolk; men da Joseph hørte deres Ord, vendte han sig om og græd. Imidlertid blev Simeon for deres Øine bunden og bragt i Forvaring; hvorpaa de forrigfulde droge hjem, og deres Ansgest voxte, da de aabnede deres Sække og fandt Pengene for Kornet, hvilke efter Josephhs Besælling vare lagte oven paa Kornet i Sækene.

Forsærdet modtog den gamle Jakob det Budskab, hans Sonner bragte, men først da Mangelen nødte ham, tillod han dem at tage Benjamin med sig til Egypten, efterat Juda havde lovet med sit Liv at indestaar for ham. Benjamin var nemlig Jakobs yngste Son, som Rachel havde født ham, fort førend hun døde, derfor var han baade Faderen og Joseph den kæreste. Saaledes drog nu Josephs Brodre tilbage til Egypten, og med rige Gaver fremstille de sig ørbodigen for den mægtige og strenge Herre, i det de paa Landets Blis nedkaste sig paa Jorden for hans Fødder. Venlig hilsede Joseph dem og sagde: Gaaer det Eders Fader vel, om hvem I have talst? lever han endnu? De svarede: Det gaaer din

Tjener, vor Fader, vel: han lever endnu. Men da Joseph fastede Øinene paa Benjamin, sin kjædelige Broder, spurgte han: Er det Eders yngste Broder, om hvem I fortalte mig? Gud velsigne dig, min Søn! sagde han og islede bort, for at søge sig et Sted, hvor han kunde græde. Han græd, toede derpaa sit Ansigt og vendte tilbage til sine Brødre, der spiste med ham og vare glade.

Den følgende Dag led Joseph give dem Korn, men i Benjamins Sæk lod han lægge sin egen Solvskaal oven paa Kornet, og da de vare komne et Stykke paa Beten, sendte han den øverste af sine Tjenere efter dem, der skulde beskydle dem for, at de havde stjalet hans Herres Solvskaal. Med Forsærdelse høre de denne Beskyldning og erklaere, at Ingen af dem havde kunnet gjøre sig skyldig i denne Forbrydelse; „den doe, sige de, hos hvem Skaalen findes, og vi Andre ville være din Herres Slaver!“ Hurtigt fremtages Kornsækken og randsages fra den Eldstes og indtil den Yngstes, i hvilken Skaalen findes. Maalsoe af Skræk sonderreve de deres Klæder og vendte tilbage til Joseph, der spurgte dem, hvorledes de havde kunnet vove en saa uædel

Handling. Hvad skulle vi sige? svarede Juda, hvormed skulle vi retfærdiggjøre os? Gud straffer vore Synder! see vi ere dine Slaver, baade vi og den, hos hvem Skaalen blev funden. Nei, svarede Joseph, ikun den er min Slave, hos hvem man har fundet Skaalen: I andre kunne drage rolig hjem til Eders Fader.

Dymuntret ved Josephs Mildhed traadte nu Juda frem, fortalte ham, hvor nødigen Jakob havde ladt Benjamin reise, og bad om, at Joseph vilde beholde ham som Slave istedenfor Benjamin; thi, sagde han, hvorledes skalde jeg drage tilbage, uden at Drengen var med? naar din Ejener, vor Fader seer, at Drengen ikke er med, da vil han sikkerlig dø af Græmmelse, og vi bragte vor Faders graae Haar med Sorg i Graven! Længere kunde Joseph ikke skjule sin Hølelse, og han udbrød derfor i Graab og sagde: Jeg er Joseph! lever da altsaa min Fader endnu? Da hans Brodre for Skæk Intet kunde svare, vedblev han: „Frygter ikke! Og ængstes ei, forbi I have bragt mig hid; thi Gud haver sendt mig til Egypten for at holde Eder og meget Folk ved Live!“ Med Vaarer omfavnede

han sine Brodre og lod dem derpaa drage hjem, for med Pharaos Samtykke at hente Faderen ned til Egypten, og han bad dem, at de ei skulde kives paa Veien.

I Begyndelsen troede den gamle Jakob dem ikke, da de fortalte ham, at Joseph endnu levede og var en Herre over hele Egypten; men da de viste ham de store Gaver, han havde sendt, oplivedes Oldingens Aand, og han udbrød: „Det er meget; Joseph, min Son, lever endnu! Ja, jeg vil drage hen og see ham, forend jeg dør.“ Saa drog Jakob med sit hele Huus til Egypten, og da Joseph erforsede, at han kom, lod han spønde for sin Wogn og drog ham imøde, og de saaes, og han faldt om Faderens Hals og græd længe. Men Jakob sagde: „Gjerne vil jeg nu dø, da jeg har set dig igjen, at du lever.“ Efter Pharaos Tilladelse nedsatte nu den hele Stamme sig i Egypten, i en Egn, der kaldes Gosen, og først efter 17 Aars Forløb døde Jakob der, 147 Aar gammel. Vel frygtede nu Josephs Brodre, at han efter Faderens Død skulde hævne den Grusomhed, de forhen havde viist, og de sendte derfor En til ham, der

i den døde Faders Navn skulle bede ham om at tilgive dem, og de kom ogsaa selv og kastede sig for hans Fodder; men med Vaarer svarede Joseph dem: „Frygter ikke! Er jeg vel i Guds Sted? I tænkte vel at gjøre mig Ondt, men Gud harer vendt det til det Gode, for at holde meget Folk i Live.“ Saaledes trøstede han dem med kjærlige Ord; thi han vidste, „at Hævnen hører Gud til,“ og „at vi skulle gjøre vel imod dem, som havde og forsøgte os, og elsket selv dem, der ere vore Fjender.“

9. Moses.

Israelitterne, saa kaldtes Jakobs Efterkommere, vare i henved 400 Aar i Egypten og formerede sig i denne Tid overmaade meget. Da derfor en ny Kongestamme kom paa Thronen, som ikke kjendte Josephs Fortjenester, begyndte Landets Regent, af Frygt for deres Mængde, at plage dem. Ikke blot paalagde han dem det haardeste Trælle-Arbeide, men han gav endog den grusomme Besaling, at alle Drengebørn skulde druknes, saasnart de vare fødte. Dog just derved blev den Mand fremkaldt og dannet, som

Gud havde udseet til at verde Israelitternes Besieger. Moses blev nemlig i den Tid født, og da hans Moder havde fåst ham i 3 Maaneder for de ægyptiske Bødler og nu ikke lønsgiver kunde dolge ham, gjorde hun en Kiste af Ner, overdrog den med Beg og satte den, med Barnet deri, ud i Nilfloden mellem Sivet, medens Drengens Søster saae til, hvorledes det vilde gaae ham. Gud sørgede ogsaa for den hjælpeløse Dreng; thi Pharaos Datter kom just ned til Floden, saae Kisten og lod den hente. Hun ynkedes over det spæde Barn, og da hans Søster nu traadte frem og tilbød sig at støtte en Amme, overlod Prinsessen det til Drengens Moder at opamme ham; men saasnarnt Moses var voxet til, kom han til Kongens Hof og blev der opdragen som en Fyrste, medens hans Landsmænd nedkuedes og fordærvedes ved den haardeste Trældom. I 40 Aar var Moses der; da maatte han flygte, fordi han havde antaget sig En af sine Landsmænd og dreæbt den Egyptianer, som mishandlede ham. 40 Aar opholdt han sig derpaa i Midians Ørken hos en Mand, ved Navn Zethro, der modtog ham venlig og gav ham endog sin Datter

til Egte. En Dag, som han nu vankede med sine Hjorde om i de øde Egne, saae han en brændende Tornebuske, der brændte, uden dog at fortærer! Han nærmede sig forundret og modtog nu her Jehovahs Befaling om, at gaae tilbage til Egypten og befrie Israelerne fra Treldom. Moses adløb og fremstod for Pharaos, forkynndende ham Guds Willie. Dog, Pharaos vilde ikke adlyde, omendkjøndt Moses gav de klareste Beviser paa, at Gud var med ham. Ti Landeplager fulgte efter hinanden, og først da den tiende kom, i hvilken alle Egyptens Forstefodte, fra Kongens indtil Bettlerens Son, i een Nat maatte døe, først da lod Pharaos Israels Born drage ud af Egypten. Imidlertid var dog neppe den første Skræk forbi, førend han angrebede, hvad han havde gjort, og fulgte dem; paa det røde Havs Bredder blev de indhente og indesluttedes af Egyptens Hære, men paa Guds Befaling udstrakte Moses sin Haand over det røde Hav: Bolgerne vege, og udkalte gik Israels Born over Dybet, men da Pharaos ogsaa her vilde forfolge dem, vendte Havets Bolger tilbage og begrove ham med hans hele Hær paa Havets Bund. Moses

forte derpaa sit Folk til Sinai Bjerg, hvor Gud gav det Love, iblandt hvilke de ti Bud vare de første. Men omendkjøndt Israels Born dagligten modtoげ nye Prøver paa, at Gud paa overordentlig Maade understøttede Moses, saa vare de dog bestandigen tilbørlige til Oprør og Afgudsbyrkelse. Kort efterat Loven var given, medens Moses var paa Sinai, for at indhugge de ti Bud i to Steentavler, tvang de hans Broder, Upperstepræsten Aron, til at støbe dem en Guldkalv, ligesom Egyptens Afguder, og da de vare komne til Canaans Grænder, til det Land, Gud havde lovet dem til Ejendom, og hvor deres Fædre havde boet, da gjorde de af Feighed Oprør imyd Moses og vilde ikke gaae i Striden mod Cananterne. Moses maatte derfor efter Guds Befaling føre dem i 40 Aar omkring i Ørken, indtil de alle vare døde, som udgik fra Egypten og der havde faaet Smag paa Afgudsbyrkelse og ussel Treldomsaand; thi de vare ei duelige eller værdige til at indtage Fædrenes Land. Ikun to vare efter disse 40 Aars Fortid tilbage af dem, der havde været i Egypten, og den ene, Josva, blev nu Mose-Esterfolger.

120 Åar gammel nedlagde nemlig Moses paa Grændsen af det forsjættede Land sin Anfører-Værdighed, velsignede og formanede Folket, forudsagde det sin Skjebne, hvis det overteaadte Guds Bud, og gif derpaa op paa et Bjerg, hvorfra han kunde se ud over det Land, for hvis Besiddelse han i 40 Åar havde arbeidet, men som hans God ei nogensinde skulde betræde: saa var det Guds Willie. Her døde nu dette store Guds Sendebud, og Ingen veed hans Grav; men hans Love kjende vi, og for Jordens forgaer, skal ei deres Minde udslettes.

10. Josva.

30 Dage forgede Israel over Moses; derpaa droge de under Josvas Anførelse mod Cananiterne, fra hvilke de ikkun adskilledes ved Floden Jordan. Dog, ligesom over det rede Hav, førte ogsaa Gud sit Folk over Jordans Bande, og nu ginge de frem, paa undersfulde Maader hjulpne af den almægtige Gud, fra Seier til Seier. I 6 Åar undertvang Josva 31 smaa Fyrster; derpaa delte han Landet imellem Israeliternes 12 Stammer og levede siden som Landets Høvding i

15. Åar. For sin Død samslede han det hele Folk og holdt en Tale til dem, hvori han skildrede alle Guds Velgjerninger og formanede dem til at følge de Love, Gud ved Moses havde givet dem: de lovede det høitideligen, og kort derafter døde den gudfrygtige, uegennytte Helt, der trodsig havde vandret i Mose Gods spor og sat sin Lid, ikke til Folkets Stykke eller egen Klogt, men ikkun til Jehovas Bistand; thi alt Kjod er Hø, og ene fra ham, som er Hærenes Herre, kommer Seier og Kraft.

11. Dommerne.

Efterat Josva var død, forfaldt Jøderne til Afguder, hvortil de lode sig forføre af deres Naboeer og af de Cananiter, som vare blevne tilbage i Landet. Men med Afgudsdyrkelsen fulgte allehaande Laster: Lovene og Dyrigheden ringeagtedes, og Tilliden til Jehovah forsvandt. Folgen heraf var, at fremmede Folk undertyngt Jøderne, som nylig under Josva havde voret Hedningernes Skræk; thi Guds frygt er Rigernes Stykke. Maar Norden var haard, anraabte de Gud om Hjelp, og da lod han enkelte Mænd fremstaae iblandt

dem, der varde udmerkede ved Klogskab og Mod, hvilke saa med Guds Bistand frelste Landet fra Fjendens Bold og styrede det saalænge, de levede. Deslige Mænd varer den tappre Barak, den djerveye Gideon, den forstandige Jephtha og flere, hvilke man har kaldt Dommerne, fordi de tillige, som de Overste i Landet, fulde holde over Lov og Ret.

Blandt Dommerne regnes og den stærke Samson, som ubevæbnet dræbte en Löve og tilføjede sit Lands Fjender, Philisterne, megen Skade; men da han af hedenske Dvinder lod sig forføre, veg hans Kraft fra ham, og han kom omsider i sine Fjenders Magt, der stak hans Hine ud og satte den forhen saa frygtelige Kæmpe til, paa Trællevisi, lænkebunden at male Korn i sit Hængsel. Engang hentede de ham frem paa en stor Fest, for at haane den værgeløse, blinde Helt: da bad han til Gud, greb om de Stotter, hvorpaa det Afguds-tempel hvilede, i hvilket de vare forsamlede, og med sin fordums Kraft rev han dem omkuld, begravende sig tilligemed en talrig Skare af Fjender under det sammenstyrtede Tempels Gruus.

Den sidste af Dommerne var Samuel. Han blev opdragen i Upprørstepræsten Elis Huus, der havde to ryggesløse Sonner, hvis Dndskab Faderen ikke straffede, emendkjondt han kendte og dadlede den. Saadan Lemfeldighed mishager Gud; thi den, som elsker sin Son, tugter ham tidlig. Den gamle Eli bode af Skæk over Fædrelandets Ulykke, da man bragte ham den Esterretning, at Philisterne havde slaæt Jødernes Hær, og begge hans Sonner vare faldne i Slaget, og at Herrens Ark, d. e. den guldbeslagne Kiste, hvori de to Steentavler gjemtes, paa hvilke de ti Bud vare indhugne, at selv den var kommen i Fjendens Bold. Samuel derimod havde af Elis Sonner seet, hvor hæslig Lasten er, og blev derfor en retskaffen og gudfrygtig Mand. Folket valgte ham til Dommer; han udryddede Af-gudsdyrkelsen, oprettede Skoler og drog om i Landet for at domme og paasee, at Lovene bleve opfyldte af Folket. Pest nødte Philisterne til at give Urken tilbage, og da de siden vilde paaføre Israel Krig, blevde de slagne; thi nu stolede Folket paa Gud, og den, som forlader sig paa Herren, skal ei stole forgjeves.

12. Ruth.

Sden Tid, da Dommerne styrede Israel, drog en Mand med sin Hustru og to Sønner fra Israels Land, formedelst Hungersnød, og bosatte sig hos et Nabofolk, der kaldes Moabiter. Her giftede hans Sønner sig ogsaa; men efter nogen Tid døde baade de og Faderen, hvorpaa deres Moder Naomi vilde vende tilbage til sit Fædreland. Hendes Svigerdøtre tilbøde sig nu at ville følge hende, og den ene af dem Ruth lod sig heller ikke overtale, men forlod sin Slægt og sine Venner, for at følge med den gamle fattige Svigermoder til et fremmed Land, for at kunne plese og ernære hende i den svage Alderdom. Denne Ruths Frimhed blev heller ikke ubetont af ham, som styrer Alt. I Hostens Tid gik hun ud, for at samle Ax paa en rig Mands Acre, som hed Boas, og som var af hendes afdøde Mands Frænder; thi Moses havde befalet, at de Ax, der faldt paa Ageren, naar Kornet blev bundet i Neg, skulde tilhøre den Fattige. Boas saae her den ædle Ruth, og da han havde erfaret, hvor stor Æmhed hun havde viist for Naomi,

teg han hende siden til Egte, og hun fødte ham en Søn der blev Farfader til David, Israels store og navnkundige Konge.

13. Saul.

Da Samuel var blevet gammel og svag, satte han sine to Sønner til Dommere i Landet, for at de skulde lette ham hans Arbeide; men disse varer ei retfærdige som deres Fader; thi de folgte Netten for Penge. Tortornet herover forlangte Folket af Samuel, at han skulde vælge dem en Konge, omendkjøndt det efter Mose Lovs skulde ansee Gud som sin Konge og Upperstepræsten som den, der forkynde hans Billie. Om sider valgte ogsaa Samuel efter Guds Besaling Saul af Benjamins Stamme til at være deres Konge, og da denne unge Mand hverken var af hoi Byrd eller berømt, vare Mange saa usornuftige, at de spottede med den udvalgte Regent; Saul var forstandig nok til ikke at bekymre sig om deres Haan, og nogen Tid derefter vandt han ved sin Tapperhed i saa hoi Grad Folks Underst, at det vilde have dreæbt disse Mennesker, der forhen havde talt foragteligt om Lan-

dets Konge; men Saul tillod ikke at der skete dem noget Ondt.

I lang Tid var denne Konge lykkelig, og sejrede gjentagne Gange over Landets Ejender; men omsider blev han derover hovmodig og vilde ei adlyde Guds Befalinger, eller Mose Lov. Samuel forkynede ham Guddommens Mishag, og fra nu af var hans Lykke eg hans Mod vegnen fra ham. Da han var misfornøjet med sig selv, blev han tungfindig, misundelig og grusom. Musik var det Eneste, som kunde opmunstre hans urolige Sind, og man hentede derfor den unge David til hans Hof, der forstod at spille paa Harpe. I Begyndelsen havde den ulykkelige Konge ogsaa David Kjær; men kort derpaa udbrød der en Krig med Philisterne, i hvilken David med sin Slynge fældede i en Etekamp den store Kæmpe Goliat, som ingen Anden turde vove sig i Kamp med. Strax vaagnede Sauls Misundelse, saa at han endog stræbte David efter Livet, og da Sauls ældste Son, Jonathan, som havde indgaaet trofast Venstaf med David, søgte at redde ham, var han nær selv blevet dræbt af sin Fader, der endog kastede sit Spyd efter

ham: ja, Saul lod endog henrette ikke alene Ypperstepræsten, men ogsaa hans hele Familie, fordi han havde givet David, da han flygtede, Baaben og Brøb, uagtet han ei kunde vide, at Kongen var forbittret paa David. Saaledes bringer den ene Synd den anden med sig, og derfor vee den Ulykkelige, der gjor det første Skridt paa Lastens Bane; thi Synden er en grusom Herre: selv med Angerens og Fortvivlelsens Svobe driver den sin Slave fra Brode til Brøde, indtil han med aabne Hine styrter sig i Jordærvellsens Afgrund.

Saaledes gik det og den ulykkelige Saul. En Krig udbrød atter med Philisterne; men den før saa kjække Heilt sjælv nu for Kampens Udfald. For havde han forbudet Spaagvinder at være i Landet, og Mose Lov forbod deslige Overtro; nu opsgøgte han selv en saadan Qvinde, for af hende forud at erfare, hvad Udgang Striden ville faae. Skjondt han kom om Natten forklædt, kjendte dog denne Bedrageriske Kongen og forkynede ham nu i den dode Samuels Navn, hvis Skygge hun sagde fremstod af Jorden, at Nederlag og Død forestod ham den følgende Dag. Kon-

gen vendte tilbage og gif, forladt selv af Haabet, i den sidste Kamp. Hjenderne sejrede; den tapre Jonathan og hans twende Brødre vare allerede tilligemed en stor Deel af Folket faldne, og Kongen selv stod, haardeligen saaret, alene paa Valpladsen med sin Vaabendrager, rundt omgiven af hævnlystne Hjender. Da bad han Vaabendrageren, at han skulde støde ham Sværdet i hans Bryst, paa det han dog ei skulde falde i Hjendernes Hænder og haanligten mishandles af dem; men denne kunde ei bequemme sig til at lægge Haand paa Herrrens Salvede. Saul satte derfor Sværdet mod Jorden og dræbte sig selv. Philisterne fandt hans Lig og op-hængte det til Haan paa deres Mure; men Indvaanerne i en Stad, som Sauls Tapperhed for-dum havde befriet fra Hjendens Vold, ginge om Natten med Livssare ind i Hjendens Land og nedtoge Liget for at begrave det.

14. David.

Saalønge Saul levede, maatte David vanke omkring som en Flygning fra Sted til Sted; thi omendføjnde Samuel havde efter Guds Willie salvet ham til at blive Konge over

Israel, vilde han dog ei med Oprør eller List bøsse sin Herre Kronen; men biede taalmodigen, indtil den Eid kom, da Gud selv vilde give ham den. Vel vidste Jonathan, at David og ikke han selv skulde følge hans Fader paa Israels Throne; men med trofast Venfkab glædede han sig overover og ønskede sig blot den næste Plads ved Davids Side, naar han blev Landets Konge.

To Gange havde David Sauls Liv i sin Haand, uden at gjengjæsde Ondt med Ondt. Den ene Gang kom Saul til en Hule, hvor David, som han forfulgte, just var med sine Folk, uden at Kongen vidste det. Saul lagde sig til at sove, og Davids Venner raadede ham til at dræbe sin Fjende, som Gud havde givet i hans Vold; men med Grefrygt for Landets Konge forkastede David deres For-slag; han skar blot en Flig af Sauls Kappe og viste ham den, da han vaagnede, til Besvils paa, at han ikke stod Saul efter Livet. Saul erkendte sin Brøde og sagde: „Du er retfærdigere end jeg; thi du betalte Ondt med Godt!“ Ikke desmindre forfulgte han ham dog atter efter nogen Eid og kom paa ny i Davids Vold. Han havde

nemlig leiret sig med sine Folk paa en Slette mellem Bjerge, og da han ikke troede, at David var ham nær, lagde han sig med alle Sine til at sove. David gik derfor ubemærket ind i Leiren og tog fra den slumrende Konges Hovedgjerde hans Vandkrukke og hans Spyd, hvilke han siden visste ham fra een af de nærliggende Klipper. Wel udbrød Saul nedbøset og skamfuld: „Jeg haver handlet daarligten og faret meget vild! men kom nu ikun til mig, min Son David; thi jeg vil ikke mere gjøre dig Ondt derefter;“ men da David vidste, at den Ondes Sind er som Bølgen, der tumles af de mange Vinde, tog han venligten Afsked og drog bort fra sit Fædreland, indtil Saul var falden i Slaget mod Philisterne. De fremmede Folk, hos hvilke han opholdt sig, sogte at opnidse ham til at føre Krig med Saul, men omendeskjøndt han selv derved kom i Livsfare, vilde han dog ikke løfte Vaaben mod sine Landsmænd, end sige mod sin Konge.

Efter Sauls Død satte hans tappre Fæltherre Abner Een af hans Sonner paa Throne, og ikun Juda Stamme valgte David

til Konge. Uagtet Sauls Son var en uduedlig Regent, og uagtet Abner paafoerte David Krig, men blev slaaet, gjorde dog David intet Forsøg paa at erobre det hele Rige; men biede indtil Tiden kom. Efter 7 Aars Fortid bleve baade Abner og hans Konge dræbte ved Snigmord, og nu først besteg David hele Israels Throne, men straffede Morderne. Som Konge anlagde han Hovedstaden Jerusalem og forte mange lykkelige Krige, saa at han blev en meget maegtig Herre.

Dog, i Modgang havde David været meget ødel og stor; af Modgang lod han sig forlede til skjændig Udaad. Medens hans Hær stred i fremmed Land for Rigets Ere, saae han den skønne Bathseba, der var gift med en af hans kække Stridsmaend, ved Navn Urias; ikke desmindre fattede Kongen skammelig Kjærlighed til hende, og for at kunne faae hende til Hustru, besalede han sin Fæltherre at sætte Urias paa en farlig Post og der lade ham i Stikken, saa at han maatte falde for Fjendens Sværd. Fæltherren var ussel nok til at opfylde dette Kongens Ønske, uagtet man skal

adlyde Gud mere end Menneskene, og nu øegtede David Bathseba i det Haab, at hans Forbrydelse var skjult for Menneskenes Øine, som om man ei mere maatte frygte for Guds end for Menneskers Dom.

Da fremtraadte Propheten Nathan for Kongen og sagde: „Evende Mænd boede der i den samme Stad; den Enne var saare rig og eiede stort Øvæg, og smaa Øvæg i stor Mængde; den Anden derimod var fattig og havde ikun et lidet Lam, som han havde kjøbt og opklaekket, og som hos ham var voxet op til ligemed hans Børn: det aab af hans Haand og drak af hans Bæger og var næsten som et Barn i Huset. Men der en Vandringsmand kom til den Nige, da spairede han sit smaa Øvæg, og sit store Øvæg og tog den Fattiges eneste Haar; det slagtede han og lavede det til Spise for den Fremmede, som var kommen til ham.“ David forbittredes, da han hørte denne Uretfærdighed, og udbrod i sin Harme: „Bisseligen, den Mand er et Dodsens Barn, som gjorde dette!“ Men Nathan tog Ordet og sagde: „Du er Manden, Konge. Saa siger Herren, Israels Gud: Jeg salvede

dig til Konge over mit Folk, udfriede dig af Sauls Haand og gav dig din Herres Throne: hvil haver du foragtet Herrens Bud, og gjort hvad Ondt er for hans Øine? thi du har myrdet Urias med Fjendens Sværd og taget hans Hustru til øgte.“

Som Samuels Stemme forдум hayde revset Saul, da han overtraadte Guds Befaling, saaledes irtettesatte nu Nathan med frimodig Strenghed sin Konge: Saul erkendte vel sin Brøde og føjelvede for den truende Straf, men han forbedrede sig ikke, fordi Synden var ham ejer; David angrede derimod sin onde Gjerning, ydmygede sig for Gud og lagde siden stadtig Bind paa at gjøre hans Willie, og den Algode tilgav ham hans Synd. Megen Modgang maatte han imidlertid siden friste; thi den første Søn, som Bathseba fødte ham, mistede han strax ved Sygdom; en anden af hans Sonner blev dæbt af sin egen Broder, og, hvad der dybest maatte saare hans Hjerte, twende af hans Børn gjorde Opror imod ham. Den første af dem, Absalon, vidste nemlig ved sin Skjønhed og Venlighed

at vinde Folkets Hjertet og understøttedes af en listig Mand, ved Navn Achitophel, som hidtil havde været een af Davids Forstolige: det lykkedes ham derfor at samle en Hær, og nær havde han overrumplet sin Fader i Jerusalem. Med nogle saa trofaste Mænd maatte David tilføds flygte fra sin Hovedstad og skjule sig paa den anden Side af Floden Jordan: underveis var En ved Navn Simei ussel nok til at forhaane sin ulykkelige Konge; men David tillod dog ikke sine Folk at straffe ham, og en Anden, som hed Barfillai, hindrede Kongens Kummer, da han som en tro Undersaat bragte sin Herre Levnetsmidler og Hjælp i hans Nød.

I mindst lidt samlede Davids Feltherre, den fridbare Joab, en Hær, med hvilken han gik imod Absalon, der trods Achitophels Raad havde dvolet i Jerusalem og derved rovet sig selv den vundne Fordeel. Achitophel, som vel havde haabet, at han selv skulle komme til at herske i den uerfarne Unglings Navn, saae nu sine Mænker lønnede med Utak, hængte sig og faldt saaledes efter Fortjeneste i den Grav, han havde gravet for en Anden. Ei

heller gik det Absalon bedre: han blev slagen af Joab, og da hans lange, skjonne Hovedhaar paa Flugten flyngede sig om Grenen af et Træ, blev han hængende derti, indhentedes og dræbtes af Joab, uagtet David strengeligen havde besalet, ei at dræbe hans Son, som han endnu inderlig elskede og sorgede over.

Efter saa mange Lykkens Omverslinger døde om sider David, gammel og mørt af Dage. Han var en stor Regent, og Esterkommerne priste hans Regjering som Rigets gyldne Alder. Han var og en herlig Digter: derom vidne de mange lislige Sange, som ere bekjendte under Navn af Davids Psalmer. Saaledes lod hans Klagesang, da Nathan havde aabnet hans Øine: „Gud, vær mig naadig efter din Misflundhed, udslet min Overtrædelse efter din Barmhertighed! thi jeg ejender min Brøde, og min Synyd staar altid for mit Øie. Gud, skab i mig et reent Hjerte, og forny i mig en stedig Hånd! Bortkast mig ei fra dit Asyn, og tag ei din hellige Hånd fra mig; ei haver Du Lyst til Offer, ellers havde jeg givet Dig det; til Brændoffere haver Du ikke Behag. De Offere,

Dig behage, er en sønderbrudt Land — et
knust og angerfuldt Hjerte skal Du, Gud, ikke
foragte!" 51 Ps.

15. Abigail.

Medens David endnu vankede om landsflygtig i sit Fædreland, for at undgaae Sauls Had, opholdt han sig i nogen Tid i Nærheden af en rig og gjerrig Mand ved Navn Nabas, der havde store Hjorde, som David og hans Stalsbrødre forsvarede mod Røvernes Angreb. Da dersor den Tid kom, at man klippede Faarene, sendte David Bud til Nabas og bad ham om en lidet Gave af Levnetsmidler til sig og sine Mænd; thi Faareklipningen endtes hos Hyrderne med en Fest, ligesom Hosten hos os, og da takke vi Gud værdigen for de modtagne Belgjerninger, naar vi hjelpe vor trængende Nøste; desuden pleier Glæden ataabne Menneskets Hjerte, og Gjøstfrihed er selv hos vilde Folkeslag anseet for en hellig Pligt. Saa tankte imidlertid ikke Nabas; med Haan svarede han Davids Sendebud: „Hvo er denne David, Isai Son? der er nuomstunder for mange, der løbe bort fra deres Herrer,

til at jeg skulde tage mit Brod og mit slagtede Kvæg og give det til Folk, jeg ei kjender!" Døg dette Svar forkyndtes David, optændtes hans Brede, og han drog med sine Folk til Nabals Gaard, for blodigen at hevne den tilfejede Fornermelse. Imidlertid havde Abigail, Nabals Hustru, erfaret, hvor daarlighen hendes Mand havde handlet: strax tog hun en Mængde Levnetsmidler, Kjod og Brod og Frugter, med hvilke hun slede David imøde, uden at sige det til sin Mand, og da hun mødte ham, stillede hun snarlig ved blid og forstandig Tale hans Brede, saa at han med Erkjendtlighed modtog Gaven og takkede hende, fordi hun havde hindret ham fra i sin Brede at begaae en Voldsomhed, han siden efter vilde have angret. Saaledes reddede den forstandige Hustru Famillien fra Undergang, endskjont hun ei kunde redde sin uformulige Mand fra den fortjente Straf; thi da han den følgende Dag vaagnede af sin Muus og erfarede, hvor stor en Fare han havde været i, blev han saaledes slaaet af Skæk herover, at han 10 Dage derefter døde og altsaa for stedse maatte forlade sit Brod, sit Kjod og sin Blin.

"Hvo som spotter en Arm, siger Salomo, forhaaner den, som ham skabte, og hvo der gjengjelder Gudt med Dndt, fra hans Huus skal Uheld ei vige. Den, som er hastig til Brede, handler uret, og en langmodig Mand er bedre end den Stærke; større er den, som hersker over sit Sind, end den, som erobrer en Stad. Venlig Tale er at ligne med Honning; den er sed for Sjelen, og den lægger vort Hjerte." Ordsprog. 17; 5, 13, 16; 32, 24.

16. Salomo.

Da David døde, efterlod han Riget til sin Son, den vise Salomo, som byggede et herligt Tempel i Jerusalem, for der at dyrke Gud. Hidindtil havde man nemlig ikun havt et Telt, saaledes som Moses indrettede det paa Vandringen igjennem Ørken, i hvilket man paa visse Dider offrede og gjorde Bon til Gud. Vel vidste Salomo, som han selv sagde, da Templet blev indviet, at Gud ikke boer i et Huus, som er bygget af Menneskehænder; thi selv Himlen indeflutter ham ei; men det store Tempels Pragt skulde minde

Folket om, hvor hei den Herre var, hvis Huus det kaldtes.

Salomo regjerede i Fred, saalænge han levede, og var berømt over hele Østerland formedest sin Blisdom, saa at endog en Dronning fra et fjernt Land kom for at besøge ham og høre hans Tale. Som Dommer viste han en Prøve paa sin Snildhed, da to Modre fremstillede sig for ham, af hvilke den Ene havde om Natten af Uforsigtighed ligget sit eget Barn ihjel, og derpaa stjaaledt den Andens, som hun nu paastod var hendes eget. Da der ingen Beviser var, holdt omsider Salomo sin Drabant, at han med Sværdet skulde dele Barnet mellem de tvistende Kvinder, og opdagede saaledes snarlig, hvo af dem der var den virkelige Møder, da hun, frygtende for, at det var Kongens Alvor, hellere vilde afstaae Barnet til den Aanden, end see det dræbes for sine Øine. End større Prøver paa Salomos Blisdom have vi i de hellige Skrifter, der bære hans Navn: Ordsprogene, Prædikeren og Højsangenz; thi "de lære os at forstaae Blisdom og Ret; de give Vise Vid, og den Unge give de Kundskab og Kloge Mand." Dog lod ogsaa denne vise Mand sig forfare af

fremmnde Kvinder, han havde øgtet, til at taale, at de dyrkede Afguder og dermed tillige forforte Andre til at glemme den eneste sande Gud, hvorfor ogsaa Riget allerede inden hans Død begyndte at vække.

17. Rehabeam.

Da Salomo var død, samledes Folket for at vælge en ny Konge. De sendte Bud til Rehabeam, Salomos Søn, at de vilde hylde ham som deres Konge, hvis han vilde lette nogle af de tunge Byrder, som hans Fader havde pålagt dem, for at tilfredsstille sin Lyst til Uppigthed og Pragt. Rehabeam raadførte sig om dette Budskab med de Eldste, som havde staatet for hans Fader Salomos Ansigt, medens han levede, og med ham overvejet Landets Farv. De sagde: „Giv i Dag efter for Folkets Billie, og svar dem med venlig Tale, saa ere de dine Ejendere siden, saalænge du lever.“ Men Rehabeam forlod de Eldstes Raad og spurgte de Unge, som med ham vare opvorne, og som vare hans Selskab, hvad han vel skulde gjøre. Disse raadede ham tvertimod de Gamle, til at svare Folket, at „havde hans Faders Nag været tungt, da vilde

hans blive endnu tungere; havde hans Fader tugtet dem med Sværer, saa vilde han tugte dem med Skorpontorne,” og ligesaa ubesindig som hans Raadgivere vare, gav Rehabeam ogsaa dette folste og usornuftige Svar til Folkets Sendebud. Saasnart det forsamlede Folk hørte, hvad Rehabeam havde sagt, udbrød det med Haan: „Hvad kommer da David os ved?“ og de ti Stammer valgte sig en Anden til Konge ved Navn Jero-bo am; ikun Juda og den lille Benjamins Stamme blev Rehabeam undergivne. For sildigt sogte Kongen nu at forsonе det forbittrede Folk; de stenede hans Sendebud; han vilde endog med Magt tvinge dem; men da fremstod en Prophet og bob ham sende Høren bort, thi Gud vil ei, at Brodre skulle drage Sværdet mod Brodre.

Saaledes afsplittedes Davids mægtige Rige allerede under hans Sonnesen, og der opkom nu i eet og samme Folk to Kongeriger: Juda og Israel, ikke fuldt 1000 Aar før Christi Fødsel. De feidede mod hinanden indbyrdes og blev desto lettere et Nov for deres Ejender. Daarligt handlede derfor Rehabeam; „thi Hovmod gaaer for Falb, og Kunnen er vel et lidet Lem, men kan dog anrette

meget Ondt: den er som en lidet Gnist, der tidt tænder den største Skov i Brand." Daarligens handleble og saa Folket; thi det betænkte ikke, „at hvert Rige, som bliver splidagtigt med sig selv, lægges øde og kan ikke vorde bestandigt;" det havde glemt hvad David siger: „See hvor godt og hvor liffligt det er, at Brodre boe enigt til sammen! som Duggen det er, den quægende Dug, der falder paa Bions Bjerg." — „Megen Erfaring, siger Jesus, Syrachs Son, er de Gamles Krone, og vel sommer det sig derfor den Graaz-hærdebe at bømme og den Gamle at give Raad; thi Ungdom og Blisdom boe ikke til sammen."

18. Achab.

Seroboam var den første Konge i Israels Rige og gjorde det, sem var Ondt for Herrens Nine; thi han frygtede for, at hvis Folket vedblev at drage op til Jerusalem for at offre, saa kunde de let bringes til at forlige sig med deres Brodre i Juda-Rige, hvis Hovedstad Jerusalem var, og han opreiste derfor tvende Guldkalve, der skulle være Billede af Gud, ligesom han havde seet i Egypten, og for disse Billedet offrede og tilbad baade han selv og Folket. Da-

besig og ond var sfig Klogstab: den udsprang af et ugudeligt og egennytigt Hjerte, og dens Frugt var Fordærvelse for ham og hans Folk. Allerede hans Son blev myrdet af en Oprører, og hele hans Slægt ynkeligen dræbt, og saaledes gik det med enhver Slægt, der egenmægtigen ranede Kongescepteret i Israel. Undertrykkelser, Laster, Hunger og Fjendens Overmagt plagede næsten uephørligent det ulykkelige Folk, der havde sveget sin Konge og sin Gud.

Slettest mellem slette Tyrster var dog Achab, fordi han lod sig styre af sin onde Dronning, den afgudiske og grumme Jesabel, og fordi Gud havde givet ham Evne til at blive en god Regent og tidt lod ham ved sit Sendebud, den store Prophet Elias, advare og irtettesette, sejondt forgjeves. Saaledes havde Achab faaet Lyst til at eie et Birinbjerg, som tilhørte en retskaffen Mand, ved Navn Nazboth, og han bad ham derfor om at maatte kjøbe det af ham; men da det af Moses var bleven forbudet at sælge sin Jord, afslog Nazboth Kongens Begjering. Achab var en Slave af sine Lyster og gik derfor hjem, hvor han mismodig lagde sig til Sengs uden at ville

spise eller drikke. Jesabel spurgte om Aarsagen, og da hun erfarede den, udbrod hun spottende: „Er du virkelig Konge i Israel! staa op! vær lystig og glad — jeg vil give dig Naboths Biingaard.“ Flux sendte den onde Dronning Bud til Dommerne i Naboths Stad, at de skulle falde denne retskafne Mand for Retten og fremstille falske Vidner imod ham, som skulle beskynde ham for at have spottet Gud og Kongen; derpaa skulle de dømme ham til Dode, stene den uskyldige og tilkjende Kongen hans Gods. Ørvigheden i denne By var feig nok til at afdlyde denne græsselfige Befaling, der bed, at afdække falske Vidnesbyrd og at udsøse uskyldigt Blod.

Saa snart Dronningen erfarede, at Naboth var stenet, forkynchte hun den svage Første, at nu var Biingaarden hans. Uden at bekymre sig om, hvorledes dette var skeet, især Achab glad derhen, for at tage den i Besiddelse; men neppe havde han betrædt den dyrt kjøbte Eiendom, forend Elias fremstod for ham og forkynchte ham Guds Straf for det begangne Mord. „Paa det Sted, sagde Propheten, hvor Naboths Blod maatte rinde,

der skulle og Hundene slikke Achabs Blod.“ Kongen erkendte sin Brode og forlod anden Gang med Misnød den skjonne Have; men han var Syndens Træl og formaede ei for stedse at afskaste dens Hag, hvor tungt det end maatte være. Hans Endeligt var derfor forgældt som hans Liv: i et Slag mod en fjendelig Konge, der gengjeldte hans Belgjerninger med at staae ham efter Livet, blev Achab rammet af den hevnende Psiil, omend skjønt han gif i Kampen forklaedt som simpel Stridsmand. Saaret bragtes han tilbage til Naboths Stad og endte der sine Dage. Ewende af hans Sonner, begge onde, besteg Thronen efter ham: den Første regjerede ikun to År, da et Falde fælle ham ved hans Helbred og kort Lid efter ved hans Liv; den Anden blev med hele Achabs Famillie myrdet af en Oprører, som derpaa bemægtigede sig Israels Rige, og som lod Jesabel nedskyte fra et vindue paa Kongeborgen og hendes Lig henligge ubegravet til Nøv for Hundene.

19. Hosea.

Forgives ivrede Propheten Elias mod det Afgudert og de mange Laster, der ødelagde Israels

Rige; forfulgt maatte han vandre til fremmede Lande og til øde Ørkener; men Herrens Engle bragte ham Føde, og i Matterns Stille fornam han den Høiestes Røst, der opreste hans synkende Mod og styrkede ham til med Haab og Kraft at røgte sit Kalb, indtil Gud omsider paa en vidunderlig Maade borttog ham fra Jordens till Samfund med sig. Ogsaa hans fromme Discipel, Propheten Elisa, stred mod Fyrestens og Folkets Fordærvelse; men uagtet baade han og hans Lærer, ved Guds Bistand, kælde selv Døde tilbage til Livet, vilde de levende Døde dog ikke agte paa deres Stemme. Siden lod og Guds Røst til Folket gjennem Propheterne Hoseas og Amos, af hvilke den sidste blev kældet fra Hyrde til at være Prophet; ikke desmindre vedblev Afgudsdyrkelse, Dødskab og Belyst at herske overalt i Landet, fra Kongens Borg indtil Bettelrens Hytte. Det ene Oprør afløste det andet, og kun gjennem Blod gik Veien til den vakkende Throne.

Omsider kom da Straffens roedselfulde Tidne. En Konge, ved Navn Hosea, sad nemlig paa Israels Throne; vel var han mindre ugudelig end de fleste af hans Forænd,

men dog havde han tilskuet sig Kronen ved at myrde sin Konge. I 9 Aar bar han den, men maatte være en fremmed Herre, Assyriens Konge Salmanassar, underdanig, og da han omsider vilde rive sig los, kom Assyriernes Hær, indtog Landet, bandt Kongen i Lænker og bortførte det hele Folk til fjerne, fremmede Lande, fra hvilke det aldrig vendte tilbage. Saaledes gik Israels Rige under, efterat det havde staaret i 250 Aar, som et Beviis paa Herrens Langmodighed, og i det øde Land nedsatte nu Hedninger sig, som Salmanassar sendte derhen. De plagedes af vilde Dyr og antog derfor den jødiske Religion efterhaanden. Af Hovedstaden i Landet, Samaria, kælde man dem Samaritaner.

20. Josaphat.

Et Oprør havde stiftet Israels Rige, og en Troless var dets første Konge: her afløste derfor ideligen den ene Kongefamilie den anden; i Juda Rige derimod blev Davids Familie stedse paa Thronen, og der var dog een og anden Regent, som frygtede Gud og gavnede sit Land. Allerede under Nehabeam var Jeru-

salem erobret, og Templet plyndret af en fremmed Konge: saaledet kunde det Guld hjælpe, som Salomo havde samlet, da Rehabeam ei frystede Gud. Under den sierde af hans Efterkommerne, som hed Josaphat, vandt derimod Riget ny Styrke og Belstand, thi han var en from og retskaffen Fyrste. Han udryddede Afgudieriet, opbyggede de faste Stæder og satte Dommere overalt i Landet, hvilke han gav den Besaling: „Seer til, hvad I gjøre; thi I holde ikke Dom for Mennesker alene, men ogsaa for den Allestedsnærerendes Kasyn. Derfor lader nu Herrens Frygt være over Eder! og bører Omhu for, at I gjøre hvad Ret er; thi hos Herren, vor Gud, er der ingen Uret, ei heller Persons Anseelse (Partiskhed), og ei annamme han Skønk eller Gave.“

Gud velsignede dersor ogsaa den gudfrygtige Konges Regjering, saa at han seirede over sine Fjender og sad i 25 Aar med Ere paa Davids Kongestol. Ikun deri handlede han daarligen, at han indgik noie Venstebog og Forsbund med den onde Achab, ja tog endog hans Datter Athalia til Hustru for sin Son; thi med Ret advarer Salomo os: „Kom ei paa

den Ugudeliges Sti, og vandre ei paa den Onedes Veie; thi den, som omgaaes med de Wise, leerer Blisdom; men Daarens Stalbroder styrter sig i Fordøervelse.“ I det Slag, hvori Achab faldt, var Josaphat nær bleven dræbt i hans Sted, da Fjenden antog ham for Israels Konge, og efter hans Død forledede Athalia hans Son først til at dræbe alle sine Brødre og dernæst til Afguderi. Efterat hendes Mand var død, forførte hun ogsaa sin Son til Afgudsdyrkelse, og da nu ogsaa han var blevet myrdet paa et Besøg, han aflagde hos Israels Konge, dengang hele Achabs Famille blev udryddet af Oprørerne, saa besteg Athalia selv Davids Throne og lod den hele kongelige Famille myrde, paa et lidet Barn næer, som Upperstepræsten redbede og opdrog i Templet.

I 6 Aar regerede Athalia værdigen en Gesabs Datter: da gjorde Upperstepræsten Ende paa hendes onde Regjering og satte den reddebe Prinds, hendes Sonneson, paa hans Fædres Throne. Saalænge denne Herrens Ejerner levede, regjerede den unge Fyrste godt; men da han var død, traadte han i Achabs Fod-

spør, lod sig forføre til Afgudsbyrkelse, tillukede Herrens Huus og lod sin Belgjørers Son stene i Templets Fornaard. Saa forigelige Frugter bar Foreningen med Achabs Huus den fromme Josophats Familie.

21. Ezechias.

En af de Edleste, der sad paa Davids Throne, var den gudfrygtige Ezechias. Hans Fader havde været en ryggesløs Regent, der plyndrede Guds Huus for at kjøbe sig Fred med de fremmede Konger, han ei var i stand til at forsvare sig imod, og naar de nu toge hans Guld og dog undertrykkede ham, sendte han Bud og lod hente deres Afgudsbilder, for hos disse at sege Trost og Hjælp. Ezechias derimod søgte med gudfrygtigt Sind at opreise, hvad hans Fader havde nedbrudt, og hans Fromhed reddede Landet fra Undergang. I Begyndelsen af hans Regjering var nemlig Israels Rige blevsen omstyrtet af Assyrerne, hvis Hær siden drog op mod Jerusalem, for ogsaa at opsluge denne svage Rest af Davids mægtige Rige. Vel kendte Ezechias Fjendens Overmagt; men han stolede paa Guds Hjælp, og Propheten Esaias

opmuntrede ham til at være ved godt Mod; rolig sagde derfor Kongen til sine Stridsmænd: „Værer tillidsfulde og kjekek! og ræddes ei for Assyriens Konge, eller for hans store Hær; thi der er en Storre med os end med ham!“ Hans Haab skuffede ham heller ikke: med tallose Hære indsluttede Assyriens Konge pralende Jerusalem; men i een Mat henrev Herrens Sverd 180000 i hans Leir, og med Skamme maatte han drage tilbage.

Medgang fristede ogsaa Ezechias til Hovmod. Efter en Sygdom, fra hvilken Propheten Esaias paa vidunderlig Maade ved Herrens Bisstand helbredede ham, kom der Gesandter til ham fra Kongen i det fjerne Babylon, som skulde lykønske ham til hans Helbredelse og bede om hans Vensteb. Glad over denne Ere, viiste Ezechias dem alle de store Skatte, som han i en lang og lykkelig Regjering havde samlet, for at de skuldeprise hans Vælde; men saasnart de vare dragne bort, kom Esaias til Kongen og sagde: „De Skatte, som du brammende viiste Babylons Udsendinge, dem skal engang Babylons Konge bortføre, og i hans Borg skulle dine Efterkommere tjene.“

22. Zedechias.

Hvad Propheterne havde spaaet, gik omrentent 100 Aar derefter i Opfyldelse, og ikke en Regent fortjener blandt de følgende at nævnes ved Siden af den fromme Ezechias. Hans Son, Manasse, var en ugodelig Regent, der endog bændte sine egne Børn til Gud for de føle Afgudsbilleder. Imidlertid omvendte han sig dog til Gud, efterat han var blevet overvunden af sine Hjender og af dem bortslæbt i Lænker, saa at han siden regnjede godt, da han var kommen ud af sit Fængsel. Hans Sonneson Josias trædte derimod i Ezechias's Godspor og stræbte at læge Statens dybe Saar, da han søgte at oplive den fast forsvundne Guds frygt og Øyd: høstideligen holdt han for sidste Gang inden Rigets Fal døn af Moses indstiftede Paaskefest til Grindring om Udgangen af Egypten, og med Zver byggede han paa det forfaldne Tempel: roesværdig var hans Id, men fromme Hjester kunne ei redde et Folk, der lukker Øjet for sin egen Frelse. Josias offrede sit Liv for Landets Wel, da han faldt i Kampen mod dets Hjender; men Ide af hans Sonner be-

stege efter hinanden Faderens Throne, uden at een af dem var den værdig, og alle tre vare de fremmede Hjester underdanige.

Den sidste af dem, Zedechias, var mere svag end ond; men haardt maatte han bøde for egne og for Fædrenes Synder. I nogen Tid var han Babylons mægtige Konge, Nebucadnezar, skatskyldig; thi han havde sat ham paa Thronen. Stolte Krigshovdinger og Tillid til én fremmed Hjelpest Hjælp forførte om sider den ustabdige Konge til at bryde det Trofaks-Lovte, som han havde tilsvoret Nebucadnezar. Fergjerves advarede Propheten Jeremias imod denne dumdristige og trolose Fremfærd: de fornemme forfulgte og mishandlede ham, og Kongen vovede af Frygt for sine egne Undersætter ikun hemmeligen at tale med ham, da han var fastet i Fængsel. Endeligen kom Nebucadnezar med en Hær, beleirede Jerusalem og indtog den om sider med Storm; vel flygtede Zedechias, og hans Folk med ham, om Matten ud af den indtagne Stad; men snart indhentede Hjenden dem; Kongen blev tagen til Fange, hans Børn dreæbte for hans Aasyn, og derpaa hans Dine udstukne. Selv førtes han i Læn-

ker til Babylon, og med ham det hele Folk som Fanger, og Hjenden nedbrød Jerusalems Mure og brændte Guds Huus og forskyrede med Isb de Mægtiges Paladser og deres Liggendefæ. Et fulbt 600 Aar før Christi Fødsel var det saaledes, at Landet lagdes øde, og Folket bortførtes til Troldom, som længe og tidi ved Herrens Sendebud var bleven forud forkynnt.

23. Propheterne.

Søderne vare efter Guds vise Raadslutning det Folk, hos hvilket Troen paa den eneste sande Gud skulde bevares midt imellem Overtro og Afgrundsdyrkelse, ligesindtil den Tid kom, da Verdens Frelser, Jesus Christus, vilde fremtræde paa Jordens og forkynne hans Faders Willie, som ham udsendte.

Derfor lob Gud Moses indrette Jødernes Stat saaledes, at alle Folks Love og Indretninger hvilede paa Religionen. Folket skulde ansee Gud, som det kaldte Jehovah, for sin egentlige Konge, og Lovene vare hans Willie; Levi Stamme var Prester og skulde tillige være Landets Øvrighed, domme mellem deres Brødre og undervise dem. Da

Folket var ubannet og sandfælgt, indrettede Moses en prættig Gudstjeneste med mange Ceremonier og Offeringer, der skulle minde Folket om, hvad de skyldte Gud. Moses forudsagde ogsaa Folket, at ikun da vilde de blive lykkelige, naar de stadsigen fulgte hans Love og trofast dyrkede Jehovah; overtraadte de derimod Guds Willie, saa at de hengave sig til Afgrundsdyrkelse og Laster, da vilde de ogsaa hjemmes ges af den haardeste Straf, indtil de omvendte sig fra det onde. Jesu blev efter Moses Folkets Høvding, og saa længe han levede, dyrkede Folket Gud efter Mose Love; men i den følgende Tid, under Dommerne, var der kun sjeldent nogen Øvrighed i Israel. Enhver gjorde hvad han vilde, og Lovene glemtes, indtil Samuel opstod og forte Folket tilbage til at følge Mose Lov. I hans Fodsprø traadte David og Salomo: under dem fulgtes Loven, blomstrede Riget; men ved Landets Deling undertrykkedes den sande Religion formedesst Billeddyrkelsen næsten udøbes i de 10 Stammer, som udgjorde Israels Rige; derimod vedblev den dog i Juda Rige, sjældt

afgudiske Fyrster ofte overtraadte Lovene, og sjældent Folket ogsaa her stedse var tilboeligt til at dyrke Afgudsbilleder, ligesom alle de andre Nationer omkring dem. Marsagen, hvorfor Juda Riget bevarede Jehovahs Religion fremfor Israels, var deels, at i Jerusalem var Templet og Præsterne, og deels at af Davids Rige dog nogle gode Fyrster fremstode.

Fornemmelsen var det imidlertid Propheterne, som vedligeholdt Religionen: saa kaldte man nemlig de Mænd, der, besjælede af Guds Aand, talede i Guds Navn til Folket og Fyrsten, røfede deres Laster, opmunstrede dem i Nøden og forudsagde tilkommende Ting. Længe i Forveien havde de nemlig forudsagt Folket, at dersom de ikke forbedrede sig, da vilde Ejendom omstyrte Davids Kongestol og bortføre Folket i Exædom, hvilket ogsaa under Hoseas og Zebedchias gik i Opfyldelse. Fremdeles lovede Propheterne, at naar Folket ved sin Ulykke havde lært, at der kun ved Guds frygt er Lykke at vinde — da vilde Gud forbarme sig over dem og sende dem tilbage til deres Fædreland fra Ejendens Vold.

Endelig forkyndte ogsaa Propheterne, at efter en af Gud bestemt Tid vilde han sende dem en Konge af Davids Rige, der skulde være hans egen Søn, som skulde frølse den hele Verden og forene Alle til eet Guds Rige paa Jorden. Om denne Folkets og Verdens Frøsler og om de lykkelige Tider, som ved ham skulde bringes den hele Jord tale alle Propheterne; derom taler ogsaa David, ja derom tales der næsten i alle de hellige Skrifter, hvis Hensigt det var, at forberede hans Komme og at vidne om ham, endog for de sildigste Slægter, at han var sendt af Gud.

Paa forskjellig Tid ere disse det gamle Testamente hellige Skrifter skrevne, og af forskjelligt Indhold; kun vidne de alle om Gud. De første ere for det meste af historisk Indhold, nemlig: de fem Mose Bøger, Josvas Bog, Dommernes Bog, Ruths Bog, 2 Samuels Bøger, 2 Kongernes og 2 Kronikernes Bøger, der indeholde Fortællingerne om Verdens Skabelse, om de første Mennesker og om Syndsloben; derpaa de jødiske Stamfedres

og Nationens Historie lige indtil det babyloniske Gangenskab. Derefter følge 3 sigeledes historiske Boger, nemlig Esrae, Nehemias og Esthers Bog, som handle om den følgende Tids Historie. Efter disse følge nu de poetiske Skrifter: Hjobs Bog, Davids Psalmer, Salomos Ordssprog, hans Prædiket og hans Højsang. Endelig kommer en Samling af Propheterne, nemlig først de fire store Propheter, Esaias, Jeremias, Ezechiel og Daniel, og dernæst de tolv smaa (hvis Skrifter ikke saa vidtløftige) Hoseas, Joels, Amos, Obadias, Jonas, Micha, Nahum, Habakuk, Zephanias, Haggai, Sacharias og Malachias.

24. Esras.

Propheternes Trusler vare strækkeligen opfyldte: ogsaa deres Lovter gik i Opfyldelse. Efterat Jøderne i 70 Aar havde levet som Udlændinge i Babylon, blev dette Rige omstyret af den mægtige Cyrus; der var Konge i Persien, og denne Fyrste gav Jøderne tilladelse at vende tilbage til deres Godesland. En stor Deel vendte ogsaa tilbage under An-

fersel af Serubabel, og efter nogle Aars Forløb opbyggede de igjen Templet, opmunstreder til af Propheterne Haggai og Sacharias. Siden efter kom ogsaa den lovkynlige Esras af Levi Stamme med flere Jøder tilbage, og han indrettede nu Alting efter Mose Love, som han nose kendte og forklarede for de Andre; thi i Babylon havde de glemt Meget af deres Modersmaal og Fædreneskifte. Man har dersor troet, at Esras samlede de hellige Skrifter i det gamle Testamente, som vi have; thi efter hans Tid, halvfemtehundrede Aar før Christi Fødsel omtrent, blev intet nyt Skrift optaget i denne hellige Samling.

25. Nehemias.

Mange Jøder blev tilbage i Babylon, efterat Perferne havde faaet Regeringen, og nogle blandt dem kom endog til stor Øre og Æreighed. Saaledes var Propheten Daniel i meget stor Anseelse haabe hos de babyloniske og hos de persiske Konger, og omendfjendt Mange misundte og bagvækkede ham, blev han dog tryg ved sin Gudsstyrkt; thi den Almoegtige beskyttede

ham, saa at han uskadt gik ud af de glubende Lovers Hule, hvori hans Fjender ved List sikte Kongen til at kaste ham. Saaledes blev og en Jødinde ved Navn Esther taget til Dronning af den persiske Monarch, Ahasverus, og da hans Undling, den stolte Haman, vilde have udryddet alle Jøder i Kongens Lande, fordi een af dem ikke boede sig ærbdiget nok for ham, saa reddede Esther sit Folk fra Undergang ved Forbøn hos Kongen, som lod Haman selv henrette. Ogsaa en anden from Jøde ved Navn Nehemias, opnaaede stor Undest og hoi Værdighed hos een af de persiske Konger; men da han siktede om, at hans Landsmænd hjemme undertrykkedes af deres Ma-boer, og at Jerusalem ei endnu var bleven besættet, bad han bedrøvet om Tilladelse at drage bidhen. Kongen satte ham til Statholder i Judea, og trods alle Fjendens Trusler og Menker opførte denne driftige, kjelke, uegennytte og fromme Fædrelandsbyen Jerusalems Mure og ordnede Statens Indretning efter Mose Love.

26. Maccabæerne.

Somtrent 200 Aar stode Jøderne under Persiens Herredomme; siden kom de under Alexander den Store, og efter hans Død stode de snart under Syrierne, snart under Egypten. En af de syriske Konger, Antiochus Epiphanes, vilde tvinge Jøderne til at antage den hedeniske Religion, og da de modsatte sig med Standhaftighed, forfulgte han dem paa det Grusomste. Omviser lod Gud en gudfrygtig og tapper Mand af præstelig Familie fremstaae til sit Fædrelands Frelse. Han hed Mattathias, og med sine 5 Sønner stred han drabeligen mod Fjendens Overmagt. Gud velsignede deres Fver; thi de reddede Fædrelandet og Religionen, for hvilke de offrede Liv og Blod. Af Læknemlighed gav Folket desfor den sidste af Brødrene, Simon Maccabæus, arvelig Regering i Landet, da hans Familie, der kaldtes Maccabæerne, havde reddet fra Syriernes Undertrykelse.

Vi have deres Heltebedrifter beskrevne i twende historiske Skrifter, som kaldes Maccabæernes Bøger, og som høre til de apo-

cryptiske Bøger, der kaldes saa, fordi de ikke regnedes mellem de hellige Skrifter, der ere samlede i det gamle Testamente. De fleste af de apocryptiske Bøger, saasom: Tobiae og Judiths Historie, Jesu Sirachs Søns Bog og Viisdommens Bog, ere nemlig uden tvivl skrevne ved Maccabæernes Tider, halvhundrede Aar før Christi Fødsel; men efter Malachias, der levede ved samme Tid som Esras, fremstod der ingen Prophet mere.

Maccabæernes Familie lod sig omfåbider af Stolthed forlede og forbærve: de antog Kongenavn og søgte at erobre Lande; men fra den Tid forlod deres Lykke dem: Uenighed mellem tvende Brødre skilte dem et halvhundrede Aar før Christi Fødsel ved Regjeringen, og de sidste af dem henrettedes som Misdræbere af de mægtige Romere, som nu tiltoge sig Herredommets over Jehovas Folk.

27. Hjøb.

Det gamle Testaments Historie have vi nu betragtet og seet, hvorledes Gud igjennem 2000 Aar styrede det Folks Skjebne, hos hvilket han vilde, at Verdens Frelser skulle fremstaae.

Vi have heri seet de klareste Bewisser paa Guds Viisdom og Godhed; men forend vi henvende os til det nye Testaments Historie om Frelserens Komme til Verden, hans Lære, Lidelse, Død og Opstandelse, ville vi af Fortællingen om Hjøb, der i det gamle Testament følger næst efter de egentlige historiske Skrifter, lære at tilbede Guds Viisdom selv da, naar han tilfender os Lidelser og Modgang, uden at vi kunne indsee Aarsagen dertil.

Hjøb var nemlig, siger den hellige Skrift, en gudfrygtig Mand, -der eiede store Rigdomme og havde 7 Sonner og tre Døtre. Han var den Blindes Øie og den Lammes God, Enkens Trost og de Fattiges Faber, byrkede Gud med et ydmygt Hjerte og elskede Viisdom. Derfor var han ogsaa agtet hos sit Folk: Oldingen reiste sig for ham, og Fyrsten taug, naar han talte; men pludseligen omflistedes hans Lykke til den største Elendighed. Engang, da hans Barn vare samlede for at høitideligholde deres ældste Broders Fødselsdag, kom der et Bud til Hjøb, som sagde: „Dønene ploiede, og Aseninderne græssede ved Siden af dem: da kom Rovere og sløge dine Ejendomme og bortførte Livet: jeg

ene er undkommen." Og medens han talte, kom den Anden, der sagde: „Ild faldt ned fra Himlen og har opbrændt Haarestalben tilligemeb Hyrderne: jeg er den eneste, der blev reddet." Endnu talede denne, da kom den Tredie og sagde: „Rovere overfaldt dine Kamele og myrdede dine Folk med skarpe Sværd: jeg ene undkom." Ikke havde dette Gud endnu fuldstendt sin Tale, forend det fjerde og sidste Budskab kom: „Dine Sonner og dine Døtre sadde glade ved Bordet i den Førstefodtes Huus, og see: da kom en Hvirvelvind fra Ørken og omstodte Huset og knuste dine Børn: jeg er den eneste, der kan bringe dig dette Budskab." Nedbølet af Kummer sørderrev Hjøb sine Klæder og klippede sit Skæg, paa østerlandske Biis, men dog tilbad han Gud, sigende: „Nøgen kom jeg fra min Moders Liv; nøgen vender jeg igjen tilbage: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!" Endnu havde Ulykken ei fristet Hjøb til at synde; men nu blev han rammet af den skækkeligste Sygdom: onde Bylder bedækkede hans Legeme, og han var saa fattig, at det var hans eneste Lægedom at bestre sine Saar med Aske. Selv hans Hustru

spurgte ham, om han endnu troede paa en retfærdig Gud. „Du taler," svarede den gudfrygtige Hjøb, „som daarlige Kvinder: skulle vi blot annamme det Gode af Gud; men ikke det onde (o: Ubehagelige)?" Selv den største Smerte fristede altsaa ei Hjøb til at synde, eller tage sin Kjærlighed og Tillid til Gud. Imidlertid kom 3 af hans Venner til ham, for at troste ham i hans Elendighed, men da de oplukkede deres Dine langt fra og saae ham og kunde ikke gjenkjende ham, da brast de i Graad og sadde hos ham paa Jorden i 7 Dage uden at tale; thi hans Pine var stor. Ikke destomindre vare disse Venner saa uformuftige og ukjellige, at de ved Bebreidelser forsøgte hans Ulykke, da han endeligen af sine Lidelser lod sig overvinde og udbrosd i Klager over sin haarde Skjebne. De troede nemlig, at Ingen var ulykkelig her paa Jorden, uden at han ved egen Brode havde paadraget sig en haardere Skjebne end Andre, og derfor domte de uretfærdigt og haardt om Hjøb. Derfor siges ogsaa Herrens Stemme omsider at have talt til Hjøb i et Jordenvær og bebreidet ham, at han, stolt af sin Dyd, havde vovet at gaae

i Nette med den alvise Naturens Herre, hvis Raad ere urandsagelige, og hvis Vise usporlige. Hjøb erkendte sin Fejl, og Gud tilgav ham, men dadlede hans Venner, som med menneskelig Visdom havde villet udsgrave Forsynets skjulte Raad og ikke overladt Dommen til ham, som kjender Hjerterne. Siden blev Hjøb igjen frist og lykkelig, sic etter 10 Born og levede indtil en meget hoi Aider i Guds-frygt og Visdom.

Fortællinger af det nye Testament.

1. Herodes den Store.

Efter det babyloniske Fængenskab viiste Jøderne aldri meer den gamle Tilbosielighed til Asgudet; thi Opfyldelsen af Propheternes Drusler havde, som det synes, indpræntet dem uubslittelig Grefrygt for Lovens Ord. Imidlertid vare de dog ei såa gode, som de burde; mange-haande Laster herfæde iblandt dem, og de satte Religionen mere i at opfylde de udvortes Ceremonier, saasom Offeringer, Faste, Renselse o. s. v. end der, at man skal elske Gud over alle King og sin Mæste som sig selv. Især var der Nogle, som kaldte sig Pharisæere (d. e. de Udmærkede), hvilke lagde megen Bind paa det Udvorste; men vare' forresten skinhellige Hykleré, der ikun søgte at tilsnige sig Mængdens Beundring og Noes og forvanskede Skriften's funde Lære ved deres spidsindige Udvik-

sing og Tilstæg. Paa Gadehjørner og i deres Forsamlingshuse (Synagoger) bæbe de lange Bonner, og naar de gave Almisse, da lobe de blæse i Basuner, for at Alle skulde erfare og rose deres Godgjørenhed; men hemmeligen plyndrede de Enkers og Faderløses Huse, forfulgte den Uskyldige og bagvaskede dem, som vare bedre end de. Et andet Parti kælte sig Sabduceere (d. e. de Netfærdige), endskjont der var vel ikkun saare faa iblandt dem, der lagde Wind paa den Netfærdighed, som gjælder hos Gud; de brammede derimod med deres Dyd og troede ikke, at der var et Liv efter dette, hvor den Gode skulde belønnes, og den Onde straffes. Hvor slige blinde Bevisere skulde lede Folket, maatte Mængden naturligvis fare vild. Vi finde herfor ogsaa, at alskens Laster, især Stolthed forenet med bittert Had mod andre Nationer og Hævngjerrighed herskede iblandt Jøderne paa den Tid, Jesus, den lovede Frelser, blev født. De ventede med Længsel den Konge af Davids Et, om hvem Propheterne havde talt; men de fleste iblandt dem troede, at det var et jordisk Rige, han vilde stiftte, og at han skulde undertvinge og haarde-

ligen tugte alle Hedninger og derimod gjøre Jøderne til hele Verdens Herrer.

Jo stolttere Jøderne være, des heftigere maatte de have Rømerne, da disse ikke alene havde besøvet dem deres Frihed, men endog sat en Udloænding, der tillige var en grusom Tyran, paa Davids Throne. Herodes, som man formeldst hans udmarkede Evner har kaldet den Store, var nemlig af Keiser August bleven gjort til Konge ubi Jødeland, endskjont han var af Esaus Et. Ved Smiger, Vold og List opsvang Herodes sig til Landets Herre, og med mistænklig Grusomhed sogte han at forsvare den tilranede Magt. Maccabæernes Familie udryddede han aldeles, flere Tusinde af sine Undersætter lod han henrette; ja endog hans Hustru, som han elskede, og tre af hans egne Sønner maatte falde som Offer for hans Frygt og Grumhed. Saal dyrt kjøbte den Glædige Navnet „den Store;“ stedse martret af Angst og Uro, stedse qual af de bitterste Samvittigheds-Mag, blev han en Gjenstand for sin Families Skræk, sit Folks Had og Efterverdenens Affly. Da han døde, deelte August hans Rige mellem hans trende Sønner, af hvilke Archelaus fik Judea og

Samaria, men Herodes Antipas Galilæa. Disse to vare begge onde og blevе om sider afsatte af Romerne, som derpaa lod Riget styre ved en Landshøvding, hvem den Ypperstepræst og Raadet, som bestod af Præster og Skrifstærde, maatte adlyde. Den tredie af hans Sonner, Philip, havde ikkun et lidet Hærskab, han inttil sin Død bestyrede med Retfærdighed og Klogskab.

2. Jesu Fødsel.

I blandt dem, der med gudfrygtig Længsel ventede Grelsers Komme, efter hvad Propheterne havde lovet, var en from Dvinde, ved Navn Maria, som nedstammede fra David, boede i Staden Nazareth i Galilæa og var trolovet med en Sommermand, Joseph, der var af samme Slægt. Og hende var det just, som Gud havde udset til at vorde Grelsers Møder. Hensimod Slutningen af Herodes den Stores Regjering blev det nemlig ved Herrrens Engle forkynkt Maria, at hun skulde føde en Son, hvis Navn hun skulde kalde Jesus (Grelseren); thi han skulde være den Høse-

stes Søn og evig herske i Guds Rige. Underliggen maatte det og føle sig saa, at sjøndt Jesu Førældre boede i Nazareth, saa blev han dog efter Propheten Michas Udsagn (5 Cap.) født i Staden Bethlehem, Davids Fødeby. Der udgik nemlig den Befaling, at alle Jøder skulde samle sig, hver til det Sted, hvor hans Familie var fra, for der at lade sig indskrive til Skat. Maria og Joseph maatte altsaa drage til Bethlehem, og da Byen ikkun var lidet, magtte de tage deres Herberge i en Stald, hvor ellers Kvæget pleiede at staae. Her fødtes nu Verdens Grelsor og blev svøbt i Klude, men Herrrens Engle forkynchte, lovprisende Gud, hans Komme til Verden for de Hyrder, som i den samme Egn vogtede deres Kvæg, og disse vare da de første, som i det nyfødte Barn hilste Guds Son. Siden erkendte ogsaa to gudfrygtige Gamle, Simeon og Anna, det spøde Barn for at være den lovede Grelser; ja kort derefter kom endog tre Bise fra Østerland til Jerusalem, for at spørge, hvor den nyfødte Messias var; thi de havde seet en Stjerne paa Himlen, der var dem et Tegn paa hans Fødsel. Herodes erfarede dette og lod strax

Raadet sammenkalde, for af det at erfare, hvor Messias var at finde. De svarede, at efter Propheten Michas Spaadom skulde han fødes i Bethlehem, og da sendte derfor den listige Herodes de østerlandske Wise med den Begjering, at naar de havde fundet Barnet, da vilde give ham det tilkjende, for at ogsaa han kunde bevidne den tilkommende Frelser sin Wrefreygt. Men saa nuart de Wise havde i Bethlehem fundet Jesus og bragte ham kostbare Gaver, droge de, advarede ved en Drøm, at en anden Bei tilbage til deres Hjem, og Jesu Forældre flygtede, ligeledes advarede af Gud, tilligemed Barnet til Egypten. Da Herodes saaledes mørkede, at de Wise havde gjort hans List til Intet, gav han den grusomme Besaling, at alle Born i Bethlehem, som ei være over 2 Aar gamle, skulde dræbes, i det daarlige Haab, derved tillige at kunne udrydde den ventede Konge af Davids St.

3. Johannes den Døber.

Et halvt Aar før Jesus var Johannes blevet født, hvem Gud havde bestemt til at berebe

Beien for Jesus og forkynde Føderne hans Komme. Hans Farer var af præstelig Familie, og hans Moder en Beslægtet med Maria. Da han var 30 Aar gammel, fremtraadte han som Folkets Lærer paa de gamle Propheters Biis; hans Klædning var en grov Kappe af Kameelhaar med et Læderbelte om hans Liv; hans Fode Græshopper og vild Honning. Folket strømmede i Mængde til ham og troede at see i ham Elias eller en anden af de gamle Propheter, ja det høje Raad lod ham endog spørge, om han ikke var Messias, eller dog En af Propheterne; men han svarede dem, at han ikun var den Rost, om hvilken Propheterne have talt, der skulde berede Herren Bei, thi efter ham skulde den Større komme, hvis Skorem han ikke var værdig at oplöse. Hovedindholdet af Johannes's Lære var, „at Alle skulde omvende sig, thi Himmerigets Rige (o: Jesu Religion's Indførelse) var nær. „Øren,“ sagde han, „ligger allerede ved Noden af Træet; hvert Træ, som ikke bærer god Frugt, skal omhugges og kastes i Silden!“ Alle dem, som vilde troe hans Ord, lod han nedstige i Jordans Flod og døbte dem, til Tegn

paa, at de vilde erkjende Messias og omvende sig fra Synben.

Da Johannes i vel et halvt Aar havde saaledes forberedet Jesu Fremtrædelse, kom Jesus til ham og forlangte at dobes. Johannes værgrede sig først, thi han sagde: „Jeg kunde trænge til at dobes af dig, og du kommer til mig?“ Jesus sagde, „at saa var det Guds Willie,“ og Johannes dochte ham altsaa, men da Frelseren steg op af Vandet, se! da nedda-lede Guds Hånd som en Due fra Himlen og hvilede over ham, og en Rost fra den Høieste vidnede for Alle: „Det er min Søn, den Elskelige, i hvem jeg haver Belbehag.“

I nogen Tid, efterat Jesus var blevet dobt, vedblev Johannes at lære og dobe, omend-skjønt han stedse henviste Alle til Jesus, som den Guds Udsendte, der skulde bære alle Verdens Synder, og hvis over alt Menneskeligt ophofede Værbighed han ydmig erkjendte. Fri-modig revsede han de Fornemmes og de Skriftekloges Laster, ligesaavel som Folkets, og da Herodes havde tvunget En af sine Brødre til at stille sig ved sin Kone, Herodias, som han derpaa selv tog til Egte, dad-

lede Johannes uden Persons Unseelse ogsaa denne Fyrstens slette Handling. Forbitret herover fil Herodias den svage Konge over-talt til at fasse Johannes i Fængsel; dog kunde hendes Hævningjerrighed og Stolthed ikke tilfredsstilles uden ved den Uskyldiges Blod.

Paa en Fest ved Herodes's Hof dansede en Datter af Herodias for Kongen og vandt derved i saa hoi Grab hans Bisald, at han lovede at give hende hvad som helst hun vilde udbede sig, var det end Halvdelen af hans Rige. Den unge Fyrstinde vidste ei, hvad hun helst skulde bede om, og raabførte sig derfor med sin Moder, som strax befalede hende at forlange, at Johannes's Hoved skulde bringes hende paa et Tab. Ugjerne samtykkede Herodes i denne grusomme Befaling; men af den sjældigste Stolthed vilde han dog hellere dræbe den Uskyldige end bryde et ubesindigt Lovte, og Johannes endte saaledes sit Liv, som Sandhedens tro-faste Vidne.

4. Jesus som Barn i Templet.

Da Jesu Forældre havde erfaret, at Herodes den Store var død, vendte de tilbage til Jøde-land; men af Frygt for den grusomme Archelaus turde de ikke fåste Bolig i Bethlehem, men droge til Nazareth i Galilæa, hvor de forhen havde været. Her i den længst bortliggende og for Uvidenhed mest foragtede Deel af Jøde-land blev Jesus opdraget hos sine fromme Forældre, indtil sit tredive Åar, og den hellige Skrift har om denne Deel af Grelsverens Liv ikun følgende Fortælling.

Da Jesus var tolv Åar gammel, toge hans Forældre ham med sig, da de som sædvanlig droge til Jerusalem, for der at højtideligholde Paaskfesten. Da nu Festen var tilende, og de droge hjem igjen, blev Barnet tilbage, uden at Maria og Joseph vidste det; thi de troede, at En eller Anden af deres Reiseselskab havde taget ham med sig. Men da de nu efter een Dags Reise Alle samledes udenfor Jerusalem, og Ingen af deres Slægtinge eller Bekjendte havde Jesus med sig, vendte de tilbage til Jerusalem for at lede efter ham. Og efter tre Dages Forløb

fandt de ham siddende i Templet midt iblandt Lærerne, som han baade hørte på og spurgte; men alle, som hørte ham, undrede sig saare over hans forstandige Tale. Selv Jesu Forældre forbausedes over at finde ham her, og Moderen sagde endog til ham: „Son, hvil gørde du os dette? Din Fader og jeg have ledet efter dig med Smerte.“ Omendskjondt Jesus, som Guds Son, var ophøjet over alle Mennesker, saa vistte han sig dog sine Forældre undergiven og svarede ikken med Blidhed: „Hvi ledte I da efter mig? vistste I ikke, at det bør mig at gjøre min Faders Gjerning.“ Hans Forældre forstode ham ikke, dog fulgte han med dem og voxte, som i Alder, saaledes og i Viisdom og Maade hos Gud og Mennesker. Vistte Jesus saa megen Grefrygt, Blidhed og Lydighed mod sine jordiske Forældre, hvormeget mere maae da vi strobe at elsk og cære vore, som Gud har allerede ved Moses befalet!

5. Jesus som Lærer.

Da Jesus var henved 30 Åar gammel, løb han sig dobe af Johannes og fremstod derpaa som den af Propheterne forkyndte Verdens

Trelser, der skulde stifte Guds Rige paa Jordens.

Bed Johannes den Døber var allerede Folkets Opmærksomhed vakt, og endnu mere maatte Jesu egen Tale og hans Undergjerninger vække deres Afcregnt og Beundring. Hovedsætningerne i Jesu Lære vare især følgende: „Gud er en Mand, og de, som tilbede ham, bør tilbede ham i Mand og Sandhed. Saa elskede Gud Verden, at han hengav sin eenbaarne Son, paa det, at hver den, som troer paa ham, skal ikke fortabetes, men have det evige Liv. Dette er det evige Liv (o: giver Adgang til evig Lyk-salighed), at man troer paa den eneste sande Gud og paa den, som han udsendte, Jesus Christus; thi han og Faderen ere Eet. Dog skal ikke enhver den, som kalder Jesus Herre, komme i Guds Rige, men den, som gjor Far-derens Billie, der er i Himmelnen. Else Gud af dit ganske Hjerte over alle Ting, det er den første og vigtigste Pligt, og ligesom den er ogsaa den anden Hovedpligt: else din Næste som dig selv. Et hjælper det Mennesket, om han vant den ganske Verden, men tog Skade paa sin Sjel; thi den Tid skal komme,

da Guds Son skal komme baade Levende og Døde, og de, som have gjort Godt, skulle indgaae til det evige Liv (o: Lyksalighed), de, som have gjort Ondt, til den evige Straf. Vi skulle derfor stræbe at ligne vor himmelske Fader, der lader sin Sol opgaae over Dnde og Gode, lader regne over Retfærdige og Uretfærdige; thi der falder ikke en Spurv til Jordens, uden at han vil det, og naar vi bede ham om hans Bis-stand, da vil han hjælpe vor Afmagt og af Maade tilgive vores Synder.“

Først foredrog Jesus som oftest sin Lære enten i korte Sentenser, som let kunde erindres, og som med saa, men fyndige Ord indskærpede de vigtigste Sandheder, eller og indklaedte han den i sjejne Fortællinger, tagne af hvad der pleier at ske i det daglige Liv — (Parabler) — for saaledes beslettere at vinde Folkets Opmærksomhed og vække deres Eftertanke. Mange strømmede derfor hen til den guddommelige Lærer, for at høre hans livsalsige Tale, der var saa forskellig fra den, som de Skriftekloge og Wise paa den Tid forte. Et blot i Templets Gange og i Føbernes For-samlingshuse (Synagoger) lært Jesus den tal-

lige Høb, der lignede vildfarende Saar uden Hyrde: ogsaa ved Bjergets Hød, paa Havets Bred og i den øde Ørken lod hans Stemme til Trost, til Opmuntring, til Veiledeelse for Enhver, som med ydmygt og troende Hjerte tyede til ham, Sandhedens og Livets Kilde. Meer end eengang maatte ogsaa Jesus, naar han paa Strandbredden talte til Folket, formedest Lilhørernes Mængde stige ombord paa et af de høsliggende Skibe og dersra forkynde sin Lære. En af de lærde og fornemme Pharisæere, ved Navn Nikodemus, der selv sad i det høje Raad, kom af Frygt for de Andre om Matten til Jesus, for at unbervises af ham, og da siden engang Raadet udsendte Nogle, som skulde gribe Jesus, medens han i Templets Færgaard talte til Folket, vendte disse deres Sendebud, henrevne af Ordets Kraft, med uforrettet Sag tilbage; thi, sagde de, saaledes som han, har aldrig noget Menneske talet.

Med Sagtmødighed og Blidhed irtettesatte Jesus sine redelige Disciples Feil og viste dem med Tale og Exempel, hvad de skulde gjøre. „Lærer af mig,“ sagde han med Nette, „thi jeg er sagtmødig og ydmyg af Hjertet.“ Da de

sordrede af ham, at han skulde lade Jæb falde ned af Hinlen for at ødesægge Nogle, som havde nøget ham Herberge, svarede Jesus: „Ikke er Menneskets Son kommen til Jorden for at fordærve, men for at gøre lykkelig;“ og da de trættedes om, hvo der iblandt dem skulde være den Fornemste, viste Jesus dem et lidet Barn, sigende: „Uden at I blive som Børn (ydmyge og hjertelige), kunne I ikke komme i Guds Rige.“ Zaalmodig overbar Jesus med sine Disciples Svaghed, der tids misforståede hans Lære, endnu tiere lode sig beherske af frugtsom Mistilslid og næsten altid tænkte paa jordisk Magt og Anseelse; „thi,“ sagde Jesus, da han skulde skilles fra dem, „ligesom Faderen har elsket mig, saaledes har jeg ogsaa elsket Eder; ikke kalder jeg Eder Lænere, men Venner, og jeg udvalgte Eder, paa det at I skulde bære Frugt.“ Derimod revsede Jesus med den strengeste Grimedighed de skinhellige Pharisæere og de Skriftekloge, der vare forhærdede i deres Synder, forforte Folket og lukkede deres Øre for Sandhedens Rost, ja forfulgte endog Jesus og bagtalte ham mod bedre Overbevisning. „Bogter Eder,“ sagde

Jesus til Folket, „for at ligne Pharisæerne og de Skriftkloge; thi de ere som de kalkede Grave, uidentil skønne, men indeni fulde af Raadshed og Gift. Som Ulve i Faareklæder paa-lægge de Folket tunge Forpligtelser, der ere Menneskebud, ikke Guds Willie, men hemmeligen plyndre de Enker og Faderløse. Bee dem! de Dienstkalte! et skulle de undgaae den evige Straf.“

Saaledes var Jesus som Lærer, og derfor sagde han ogsaa: „Kommer til mig alle I, som lide og ere besværedt, jeg vil give Eder Hvile. Mit Lag er gavnligt, og min Byrde er let. Min Lære er ikke min, men hans, som mig udsendte, og dersom Nogen vil gjøre hans Willie, da skal han erfare, om Lærdommen er fra Gud, eller om jeg taler af mig selv.“ Derfor sagde ogsaa En af de Ypperste blandt Jesu Disciple, Peder, til ham, da Frelseren spurgte ham, om ikke ogsaa han vilde, som saa mange Andre, forlade ham, fordi de ei forstode hvad han sagde: „Herre, hvor skulle vi gaae hen? du har jo det evige Livs Ord!“ Og hvad her Peder sagde, gjentager hver troende Christ-

sten om Frelserens Lære, der igjennem den hellige Skrift endnu taler til os Alle.

6. Jesu Parabler.

a) Sæbemanden.

„En Sæbemand gik ud for at saae, og idet han saaede, faldt Noget af Kornet paa Besen; det blev nedtraadt, ellers og opædt af Himmelens fugle. Noget faldt paa Steengrund, hvor der ei var megen Jord: dette spredte snarlig frem, da det ei laa dybt; men da Solen gik op, fortorredes det og visnede hen; thi det manglede næring og Nod. Noget af Sæden faldt og imellem Torne: de vokte op tilligemed det og qualte det snarlig; men Noget faldt i den gode Jord og bar Frugt: Noget hundrede Fold, Noget tre-findstyve Fold, Noget vel og kun tredive Fold. Hvo, som har Øren at høre med, han høre!“

Jesus har selv forklaret os denne Parabel (Lignelse) saaledes: „Naar Nogen hører eller læser mit Ord og forstaaer det ikke, da kommer den onde og borttager den gode Sæd, som er saaet i hans Hjerte. Dette betegnes ved den Sæd, som faldt paa Besen. At Noget deri-

mod faldt paa stenig Grund betegner, at Mange høre Ordet og annamme det strax med Glede; men det fører ei Rød i deres Hjerte og varer derfor kun til en Tid: naar Drængsel og Forfølgelse komme, forføres de strax. Det, som blev saaet mellem Torne betegner, at Mange høre og antage Læren; men Dragten efter Rigdom og jordiske Goder værter den hos dem, saa at den ei bærer Frugt. Det endeligen, som faldt i den gode Jord, er Læren, naar den ei blot høres og forstaaes, men ogsaa bærer Frugter, efter de forskellige Evner og Kaar, i forskellig Grab. Jesus selv er altsaa Sædemanben, hans Lære er den udstræede Sæd, og hans forskellige Tilhørere, f. Ex. Pharisæerne, Folket, Judas og Disciplene, betegnes ved de forskellige Slags Jord. Tørt kunne vi i denne Fortælling ogsaa skue et Billede af enhver Lærers Arbeide, som stræber at nedlægge gavnlig Kundskabs-Sæd i de Unges Hjerter, i Haab om, at den engang skal bære Dydens Kjonne Frugt: den uopmærksomme og ligegeyldige, den letsfindige og den til Laster hengivne

Discipel sluffer hans Ønske og gjør hans Moie til Intet.

b) Den barmhjertige Samaritan.

En Skrifteklog kom til Jesus og spurgte ham, udentvivl for at vise sin Kløgt, hvad man skulle gjøre for at blive salig. Jesus svarede ham: „Hvad staaer derom i Mose Lov?“ „Du skal elské Gud af dit ganse Hjerte,“ sagde den Skriftekoge, „og din Næste som dig selv.“ „Du svarede rigtigen,“ sagde Jesus, „gjør det, og da vil du blive salig.“ Den Skriftekoge fulgte vel, hvor lidet han formaaede at opfynde disse Lovens Bud, men for stolt til at bekjende sin Skæbelsighed, søgte han Udslugter og sagde: „Ja! hvo er da min Næste?“ Da fortalte Jesus ham følgende Parabel.

„Et Menneske gik ned fra Jerusalem til Jericho og blev oversælden af Røvere. De toge hans Klæder af ham og sloge ham, og da de gik bort, lode de ham halvdød ligge tilbage. Men af en Hændelse drog der en Præst den samme Vej, og han saaet den Ulykkelige, men gik forbi. Ligesaa drog ogsaa en Levit ad den samme Vej, kom nær hen til den Saarede, saae

ham — men reiste forbi. Derpaa kom ogsaa en Samaritan reisende, saae ham og ynkedes inderligen. Og han gik hen til ham, vaskede hans Saar med Ølie og Viin og forbant dem; og han loftede ham op paa sit eget Dyr, som han red paa, og forte ham til Herberget og pleiede ham. Den anden Dag, da han reiste bort, tog han 2de Penge frem og gav Verten dem, sigende: Plei ham vel! og dersom du udloegger Mere, da vil jeg betale dig det, naar jeg kommer tilbage."

"Hvad tykkes dig?" spurgte derpaa Jesus den Skriftkloge, "hvo af disse tre var (viste sig som) den Mandes Næste, der blev overfaalden af Røvere?" Den Skriftkloge svarede: "Han, som viste sig barmhjertig imod ham." Da sagde Jesus: "Gak du altsaa hen, og handle som han." Hvo, som er i Nød og Træng, som vi kunne hjelpe, er vor Broder, af hvad Folkeslag, Stand eller Religion han ender; thi ethvert Menneske er vor Næste, som vi skulle elske.

e) Den ubarmhjertige Medtjener.

Peder spurgte engang Frelseren om, hvor ofte vi vel burde tilgive vor Næste, om det ikke var nok, naar man 7 Gange havde tilgivet ham. „Nei," sagde Jesus, „ikke 7 Gange, men 7 Gange 70 Gange," og for endnu meer at indskærpe sine Disciple den Pligt, altid at være forsonlige, d. e. beredvillige til at tilgive enhver Fornærmelse eller tilføjet Uret, fortalte han dem denne Parabel:

"En Fyrste holdt engang Regnskab med sine Ejener, og nu førtes der Een for ham, som var 10000 Talenter skyldig. Da han Intet havde at betale med, bod efter Oldtidens Viis hans Herre, at man skulde sælge ham, hans Hustru og Born og Alt, hvad han havde. Men Ejeneren faldt ned for hans Fodder og sagde: „Hav Taalmodighed med mig, saa vil jeg betale dig det alt sammen." Da ynkedes Herren inderligen over ham og løb ham los og eftergav ham Gjelden. Ejeneren gik altsaa bort og mødte i det samme just Een af sine Medtjenere, som var ham 100 Penge skyldig, og han greb

sat paa ham og var nær ved at quæse ham og sagde: „Betal mig det, som du er mig skyldig.“ Da kastede hans Medtjener sig ned for hans Fodder og sagde: „Hav Taalmodighed med mig, saa vil jeg betale dig det alt sammen;“ men han vilde ikke bie; men lod ham kaste i Fængsel, indtil han betalte, hvad han var skyldig. Denne hans Gjerning sik omisider ogsaa hans Herre at vide, og denne lod ham derfor kalde til sig og sagde: „Du onde Tjener! al din Gjeld estergav jeg dig, fordi du bad derom; burde du da ikke have forbarmet dig over din Medtjener, saaledes som jeg forbarmede mig over dig?“ og hans Herre overantvordede ham til at straffes: saaledes vil og Eders himmelske Fader gjøre med Eder, naar I ikke af Hjertet tilgive Eders Broder, naar han forseer sig imod Eder.“

a) Dommeren og Enken.

Der var engang en Dommer i en Stad, der saae mere paa Gunst og Gave, end paa hvad Ret var. Og der var en fattig Enke i samme Stad, der led Uret af onde Mennesker; hun henvendte sig derfor til Dommeren med

Bøn om Hjælp, men han agtede ikke paa hendes Klage. Hun vedblev imidlertid at anraabe om hans Bistand saalænge, indtil han omsider slaffede hende Ro, ikke fordi han saa burde, men ikkun for at befries for hendes Overhæng. Daarligent handler den, som efterligner denne Dommer — daarlig er ogsaa den, som mener med sin Bon at kunne forandre Guds alvise Raab: men med Tillid beder den Fromme til Gud, thi han erkjender, at den Alvise forud veed, hvad han har Behov.

b) Arbeiderne i Viingaarden.

Peder spurgte engang Jesus: „Hvad Lon hans Disciple vilde faae, da de havde forladt Altting for at folge ham.“ Jesus svarede dem, at hver den, som havde forladt Sægt og Formue, for at folge ham, vilde faae hundredefold Lon i det evige Liv. For at Disciplene ikke imidlertid skulde troe, at den, som opoffrer Ejendom eller Liv for Sandhed og Ret, derfor kan fordré nogen Belønning af Gud, fortalte Jesus dem følgende Parabel:

„En Mand, der eiede en Biinggaard, gik aarle om Morgenens ud for at leie Arbeidere, og da han var bleven enig med dem om en vis Daglon, sendte han dem hen for at arbeide i Biinggaarden. Ved den 3die Time (Klokken 9) gik han atten ud, og da han saae nogle Daglønnere staae ledige paa Torvet, sagde han til dem: „Gaaer ogsaa I hen i min Biinggaard, og jeg vil give Eder hvad Det er.“ De gik ogsaa derhen. Ved den 6te og 9de Time gik han atten ud og gjorde ligesaa. Endelig gik han ud den 11te Time og fandt atten Nogle staae ledige paa Torvet; han sagde derfor til dem: „Hvi staae I her den ganske Dag ledige?“ De svarede: „Forbi der Ingen var, som vilde leie os.“ Da sagde han til dem: „Gaaer ogsaa I hen i min Biinggaard, og hvad Det er skulle I faae.“ Der det nu blev Aften, figer Biinggaardens Herre til sin Forvalter: „Kald Arbeiderne, og giv dem Lon, men begynd med de Sidste.“ Og de kom, som vare leiede ved den 11te Time, og sik hver den fulde Daglon; ligesaa de Andre. Da nu de Første kom, som vare leiede ved den 3die Time af Dagen, meente de, at de skulde faae Mere; men de sik

ogsaa den bestemte Daglon. Da knurrede de og sagde: „Disse have ikkun arbeidet een Time, og du har givet dem lige med os, der have baaret Dagens Byrde og Hede.“ Men han svarede dem: „Mine Venner! jeg gør Eder jo ingen Uret. Ere vi ikke blevne enige om en vis Daglon? den tager du, den tilkommer dig; men jeg vil ogsaa give den Sidste det Samme som dig: eller har jeg ikke Ret til at gjøre med Mit, hvad jeg vil? Gjør det dig maaßke ondt, at jeg er god mod en Anden?“

Denne Fortælling advarer os ikke blot for den føle Last Misundelse, der er Egenkjørigheds værste Datter og Moder til de sjældigste Forbrydelser (Cain, Saul); men den minder ogsaa om, hvad Jesus paa et andet Sted har sagt: „Naar I gjøre hvad I bør at gjøre, da siger: vi ere ubuelige Ejendere, thi vi gjorde ikkun hvad vi skulde gjøre.“ Vi kunne ikke engang opfylde vores Pligter og altsaa endnu mindre tilregne os det som en Fortjeneste, naar vi ved Guds Hjælp kunne udrette noget Godt. Ingen Lon kunne vi derfor forbre af Gud; men modtage ethvert Gode som ufortjent Gave af den Allgodes Haand.

Allermindst kan selv den Dydigste givre Fordring paa, at det, fordi han stæber at opfylde sin Pligt, skal gaae ham godt her i denne Verden: en god Samvittigheds Fred med Gud og med sig selv er den Daglon, Gud har bestemt os, og den modtager Enhver, som redelig arbeider i Herrens Blingaard.

I) De betroede Pengesummer.

„En Herre drog engang udenlands, og da han skulde reise, kaldte han sine Ejener for sig og gav dem sin Formue at bestyre. Den Ene gav han 5 Talenter, den Anden 2, og den Tredie gav han 1 Talent, alt eftersom Enhver kunde bruge dem, og derpaa reiste han bort. Den, som havde 5 Talenter, gif hen og kjøbslog med disse Penge, saa at han vandt endnu 5 Talenter til, og ligesaa gjorde den, der havde de 2 Talenter; men den, som ikun havde annammet 1 Talent, gif bort og grov en Grav i Jorden, hvori han skjulte sin Herres Penge. Men lang Tid derefter kom disse Ejeneres Herre hjem og holdt Regnskab med dem. Da traadte den frem, som havde faaet 5 Talenter, og frem-

bar tilligemed dem 5 andre Talenter og sagde: „Herre! du gav mig 5 Talenter, og see! jeg har dermed vundet andre 5. Men hans Herre sagde til ham: „Vel, du gode og troe Ejener! Du har været tro i at bestyre det Lidet, jeg vil sætte dig over Meget: gak ind til din Herres Glæde.“ Ligesaa roste og Herren den anden Ejener, som havde vundet de 2 Talenter; men nu traadte og den frem, som havde faaet ikun eet Talent, og sagde: „Herre! jeg kendte dig, at du est streng, dersor frystede jeg og nedgrov dine Penge i Jorden: see! her ere de.“ Men Herren sagde til ham: „Du onde og lade Ejener! vildste du, at jeg var streng, da burde du især have brugt mine Penge, paa det jeg kunde have faaet dem tilbage med Menter. Tager dersor det Talent fra ham og giver det til den, der har de 10 Talenter; thi hvo, som har, ham skal gives, men hvo, som ikke har, fra ham skal endog det tages, som han har annammet. Og kaster den uduelige Ejener udenfor, hvor der er Mørke og Graad.“

Os Alle har Skaberen givet forskellige Evner og forskellige Anledning til at bruge

vore Evner: den Dovne og den, som i Leg og Lyst henbringer sit Liv; handler som den Ejener, der nedgrov sin Herres Penge i Jorden, og den samme Straf vil ogsaa vente ham! hans Evner sloves, og han vorde uverdig til Samfund med Gud.

§) Phariseeren og Tolderen.

Til Nogle, der stolede paa egen Dyb, sagde engang Jesus: „Der gik to Mennesker op til Templet for at bede: den Ene var en Phariseer, den Anden en Toldør. Phariseeren blev staende for sig selv og bad saaledes: „Teg takker dig, o Gud! at jeg ikke er som andre Mennesker, en Røver, eller uretfærdig, eller velsygtig, eller som denne Toldør. Teg fastar to Gange om Ugen og giver Tiende af alt, hvad jeg efer.“ Toldøren derimod stod langt borte og visde end ikke opleste sine Hine til Himlen; men slog sig for sit Bryst og sagde: „Gud være mig arme Synder naadig!“ — „I Sandhed,“ sagde Jesus, „jeg siger Eder! denne var bedre end den Anden, og mere yndet af Gud; thi hvo sig selv ophoier, skal ydmyges;

og hvo sig selv ydmyger, skal ophoies.“

II) Den fortalte og gjenfundne Son.

Phariseerne harmedes over, at Jesus nedslod sig til venlig Omgang med Toldøre og andre ringe Mennesker, hvem de stolte Phariseere pleiede at betragte med dyb Foragt. Jesus viste dem ved en Lignelse, hvor urigtigt de handlede heri. „Maar,“ sagde han, „en Mand har 100 Saar, og det ene af dem bliver borte for ham i Ørken, non han da ikke forlader de 99, for at oplede det tabte? Og finder han det, da hører han det hjem med Glæde, og naar han kommer hjem, da sammenkalder han sine Venner og Naboe og siger: Glæder Eder med mig; thi jeg har gjensundet det Saar, som var tabt. Saaledes er der og Glæde i Himlen over hver Synder, som omvender sig; thi Gud vil ikke Synderes Død, men at de skulde omvende sig og leve (o: vorde lyksalige).“

Ligesaa fortalte Jesus en anden Parabel: „En Mand havde 2 Sønner. Den Yngste af disse sagde til Faderen: „Fader,

giv mig den Deel af Urven, som tilfalder mig," og Faderen skifteude derfor Urven imellem dem. Daage derefter reiste Sonnen udenslands til et langbortliggende Land, og foresatte der sit Gods i et overdaadigt Levnet. Men da han havde fortørret alt det, han havde, indfaldt der en svær Hungersnød i det samme Land, og han begyndte at lide Mangel. Han maatte derfor tage Ejendomme hos en af Borgerne der i Landet, og denne sendte ham ud paa Marken for at vogte Svin. Her led han da den største Nød; thi Ingen gav ham Noget, saa at endog al hans Attraa var at mætte sig med den Fode, Svinene sik. Men nu vaagnede hans Eftertanke, og han sagde: "Hvor mange Daglønnere har ei min Fader, hvilke have deres Kost i Overflod, medens jeg omkommer af Hunger! Jeg vil staae op og vende tilbage til min Fader og sige til ham: jeg har syndet imod Gud og imod dig; ikke fortjener jeg længere at kaldes din Son — men lad mig være hos dig, som en af dine Daglønnere." Saa stod han op og begav sig paa Beien til sin Fader; men da han endnu var langt borte, saae hans Fader ham og ynkedes inderlig, lide

ham imøde, faldt om hans Hals og kyssede ham. Men Sonnen sagde: "Fader! jeg har syndet imod Gud og mod dig: jeg er ei længere værdig at kaldes din Son." Faderen derimod sagde til sine Ejendomme: "Bører frem det bedste Klædebon i Huset og ifører ham det, og giver ham en Ring paa hans Finger og Sko paa hans Fodder. Og henter saa den fedede Kalv, og slagter og tilbereder den, paa det at vi kunne spise og være glade; thi denne min Son var død og er blevet levende igjen: han var tabt og er gjenfunnet." Saa berebede de da et Gjæstebud og vare lystige; men nu kom den øldre Broder, som havde været paa Marken, tilbage, og da han kom nær Huset, hørte han Musik og Dans: han kaldte derfor en af Ejenderne til sig, og spurgte ham, hvad dette skulde betyde. Denne sagde ham, at hans Broder karsfø var kommen tilbage, og at derfor hans Fader havde anrettet et Gjæstebud. Herover blev den øldre Broder vred og vilde ei gaae ind. Faderen gik derfor selv ud, og bad han at komme ind; men han svarede: "Saa mange Lar tjente jeg hos dig og overtraadte end aldrig dit Bud, og du har ingenfinde givet mig ei engang et

Kid, at jeg kunde holde mig lystig med mine Venner. Nu derimod da den Son er kommen tilbage, som har i slette Menneskers Selskab fortæret dit Gods, da slagter du for ham den fedede Kalv!" Men Faderen sagde: "Min Son! du er altid hos mig, og alt, hvad mit er, hører dig til; nu derimod burde man jo være lystig og glæde sig, fordi din Broder er kommen tilbage, han, som var død og er levende, som var tabt og er gjenfunden."

Denne Fortælling viser os et sandbri Bilslede paa Guds forbarmende Maade mod angervfulde Syndere, paa Lastens Folger og Modgangs Hensigt. De tvende Brødre kunne og betegne i Modætnings enten Jøder og Hedninger, eller Pharisæere og de Bedre af den ringere Klassé, der forbedrede sig ved at høre Jesu Lære, f. Ex. Zacchæus, Maria Magdalene o. s. Hvor om er ei Faderen? hvor ussel derimod den egenkjærlige Sons Misundelse.

i) Den rige Bonde.

"En rig Bonde havde haft en overflodig Høst, og han tænkte derfor ved sig selv;

hvad skal jeg gjøre? jeg har ikke engang Rum til at gjemme mine Agres Grøde i. — Dette vil jeg gjøre: jeg vil nedbryde mine Lader og bygge dem større og samle derudi Aaret rige Grøde, min store Formue. Og jeg vil sige til mig selv: til mange Åar har Du i Overslod Forraad liggende; slaa dig til Ros; ød, brik, og vær lystig! Men Gud sagde til ham: "Du Daare! i denne Nat kræves din Sjel fra dig (o: dør du); hvem skal da det tilhøre, som du harer samlet? — Saaledes gaaer det med dem, som samle Liggendefæ, men ere ikke rige i det, som behager Gud. Samler Eder derfor ei Skatte, som Mol og Rust kan fortære og Lyvehaand rane; men samler hellere Skatte for det evige Liv; thi hvor Eders Liggendefæ er, der vil og Eders Hjerte være."

ii) Eigentræet.

"En Mand havde et Eigentræ, som var plantet i hans Viingaard, og han kom og ledte efter Frugter derpaa, men fandt ingen. Da sagde han til Viingaardsmanden: „See! i trende Åar er jeg nu kommen og har lebt efter Frugt paa dette Træ, men har

aldrig fundet nogen: hug det om! hvil skal det borttage Plads for noget Nyttigere?" Men Vilningaardsmanden svarede: „Herre! lad det end dette Aar blive staende; jeg vil imens prøve at lade Horden omgrave omkring det og lægge Gjodning til: maaſkee tor det da høre Frugt; hvis ikke, da kan du siden lade det omhugge."

Som Vilningaardsmanden skaaner Gud langmodigen de Unde i Verden, for at de kunne faae Tid til at omvende sig. I Haab om Forbedring skaane ogsaa Førefatte det doyne, uwirkommne Menneske; men frugter ei Skaansel, da maa Straffen følge.

i) Den utroe Forvalter.

„En rig Herre havde en Forvalter, som blev angivet for ham, at han forordte hans Gods, og han kaldte ham derfor til sig og sagde: „Hvad hører jeg om dig? gør Regnskab for din Huusholdning, thi du kan ei længer blive i min Tjeneste." Da sagde denne Forvalter ved sig selv: „Hvad skal jeg gjøre, da min Herre tager min Tjeneste fra mig? Jeg er ei ifstand til at bruge Spaden, og for stolt til at betle! — dog jeg veed, hvad

jeg vil gjøre, for at antages af Andre, naar jeg her mister min Tjeneste!" Saa kaldte han da En af sin Herres Skyldnere til sig og sagde til den første: „Hvor meget er du min Herre skyldig?" Han svarede: „100 Tade Olie." Da sagde den utroe Forvalter: „Hurtigt! sæt dig ned, tag her dit Gjeldsbeviis og skriv 50." Eigeſaa sagde han og til den anden: „Hvor meget er du min Herre skyldig?" Han sagde: „100 Tonder Hvede." Da sagde han til ham: „Her! tag dit Beviis og skriv 80."

Eftertanke, Klogskab og Forsigtighed ere roesværdige Egenskaber, naar de forenes med Rebdelighed, Gudsfrugt og Kjerlighed til det Gode; staae de derimod i Egennytten og andre Lasters Tjeneste, da tjene de ikun til at forsøge vor Brode og skade i Stedet for at gavne.

m) Den rige og den fattige Mand.

„Der var engang et rigt Menneske, som klædte sig i Purpur og kosteligt Linned, og levede hver Dag hertil og i Glæde. Men der var og en fattig Mand ved Navn Lazarus, som var lagt for hans Dør, fuld af Bylber og Saar, og alt hans Ønske var

blot at mødtes med de Smuler, som faldt fra den rige Mands Bord — selv Hundene kom og slif-kede hans Saar. Omsider døde den fattige Mand, og Englene henbare hans Sjel til Abrahams Gavn. Derpaa døde og den Rige og blev begravet. Men da han nu i hin Verden opslag sine Nine i Pinsler, saae han Abraham langt borte og Lazarus ved hans Side. Han raabte da: „Fader Abraham! forbarm dig over mig og send Lazarus, at han dypper det Yderste af sin Finger i Vand og lædser min Tunge; thi jeg pines sværligen i denne Lue.“ Men Abraham svarede ham: „Son! husk, at du tog dit Gode, medens du levede; og han derimod det onde: derfor trostes han nu, og du pines. Desuden er der mellem os og Eder et svælgende Dyb besæstet, saa at de, som fra os ville gaae over til Eder, ei kunne, ei heller I til os.“ „Min Fader!“ sagde nu den Rige, „send ham da til min Faders Huus, hvor jeg har 5 Brødre, paa det han kan tale til dem, for at de ei skulle komme til dette qvalfulde Sted.“ Abraham svarede ham: „De have jo Moses og Propheterne; lad dem høre disse.“ „Ak nei! Fader Abraham!“ sagde han, „men kom en Bort-

død tilbage til dem, da vilde de sikkert omvende sig.“ Men Abraham svarede ham: „Saafremt de ikke høre Moses og Propheterne, da ville de, om En opstod fra de Døde, heller ikke troe ham.“

Rigdom formaar ei at gjøre os lykkelige her, end mindre hisset: den forleder tvertimod ofte til Sellevnet og Egenkjørighed tilligemed alle deraf følgende Laster. Derom minder denne Parabel, i det den tillige billedligt skildrer os de Ondes ulyk-salige Tilstand i det tilkommende Liv.

7. Nogle af Jesu Mirakler.

Jesus havde erklæret sig for at være Guds Son, og dette sit Udsagns Sandhed bevisste han ikke alene ved sin guddommelige Lære, men ogsaa ved mangfoldige Undergjerninger, som ei uden den Almægtiges Bistand kunde udføres. I henved 3 Aar drog han omkring i det hele Land og helbredede ofte blot ved et Ord de utallige Syge, der med troende Hjerte henvendte sig til ham, saa at han med Rette kunde svare Johannes's Disciple, da de spurgte ham fra deres Lærer i Fængslet, em han var virkelig Messias: „Gaaer hen, og forkynner

Johannes, hvad J have seet og hørt: de Blinde see, og de Halte gaae; Spedalske renses, og de Døve høre; de Døde opstaae, og Evangelium (o: det glade Budskab om Frelserens Komme) prædikes for de Fattige."

Saaledes gik Jesus engang ighjemmen en By ved Navn Nain, og da han kom til Stadens Port, see! da blev der en Ynglings Lig ubbaaret, som var en Enkes eneste Son; Moderen fulgte ham selv, dybt nedbolet, til Graven, og meget Folk gik med hende. Men da Herren saae hende, ynkedes han inderligen, og sagde: „Greed ikke!” Derpaa traadte han til og standsede Ligbaaren, sigende: „Yngling, jeg byder dig, stat op!” Og den Døde reiste sig og begyndte at tale, og han gav hans Moder ham tilbage. Men stor Forundring betog Alle, og de priste Gud og sagde: „En stor Prophet er opstanden iblandt os, og Gud har viist sit Folk Naade.”

En anden Gang bragte man en værkbruden Mand til Jesus, som laa paa en Seng, og da Jesus saae deres Tro, sagde han til den Værkbrudne: „Son, vær frimodig! dine Synder ere dig forladte.” Men nogle af de Skriftkluge, som vare nærværende,

tænkte hos sig selv: han bespotter Gud. Da Jesus saae disse deres tanker, sagde han til dem: „Hvi tænke J saa ondt i Eders Hjarter? hvad er vel lettest at sige, enten: dine Synder ere dig tilgivne, eller: stat op og gaa? Men, for at J kunne see, at jeg havre Magt til her paa Jordens at tilgive Synder, velan!” — her vendte Jesus sig til den Syge — „stat op! tag din Seng og gaa!” Og han stod op og gik til sit Huus. Men da Folket saae dette, forundredes de saare og priste Gud, som havde med et Menneske forenet en saadan Magt.

Da Jesus engang kom til Staden Capernaum i Galilæa, sendte en romersk Hovedsmand, der havde hørt tale om Jesus, nogle Jøder til ham, for at bede ham om, at helbrede en Djener, som Hovedsmanden holdt meget af, og som var nær ved at dø af en farlig Sygdom. Disse Jøder kom nu til Jesus og bade ham indstændigen om at hjælpe Hovedsmanden: Han er det vel værb, sagde de; thi han elsker vort Folk og har endog bygget vor Synagoge. Jesus fulgte ogsaa med dem; men da de nærmede sig til Huset, sendte han sine Venner til Jesus og lod sige:

Herre! umag dig ikke; thi jeg er ikke værdig til, at du skal træde ind under mit Tag — sig blot et Ord, og min Ejener verber helbredet. Da Jesus hørte dette, forundrede han sig og sagde til dem, som fulgte med ham: „Sandelig, saa stor en Bro har jeg ikke endnu fundet i Israel. Dersom siger jeg Eder: Mange skulle komme fra Østen og Vesten og deelteage med Abraham, Isak og Jacob ubi Guds Rige.“ Men Hovedsmændens Ejener var helbredet fra den samme Stund.

Det var heller ikke blot i Galilæa, at Jesus saaledes gjorde Mirakler, men ogsaa i Jerusalem selv, hvorhen Jesus kom paa de store Festdage, naar mange tusinde Mennesker strømmede til Templet. Saaledes helbredte Jesus her i Hovedstaden, omringet af rasende Ejender, en værksbruden Mand, der i 38 Aar havde været betagen sine Lemmers Brug, og den anden Gang gav han en Blindfødt Synet igjen, hvem derpaa det høje Raad udskodte af Mensigheden, fordi han i Jesus erkendte Messias, efterat de forgjeves havde søgt at nægte denne underfulde Helbredelse. Selv udenfor Jødeland kom Jesus en ulykke-

lig Moder til Hjælp. Da han nemlig engang paa Grænsen af Phœnicien vandrede med sine Disciple, kom en cananitisk Qvinde til ham og sagde: „Herre! Du Davids Søn! forbarm dig over mig! min Datter plages af en stærklig Sygdom.“ Men Jesus svarede hende ikke et Ord. Omviser bade dog hans Disciple ham, sigende: „Skil dig af med hende; thi hun raaber efter os.“ „Jeg er ikke,“ svarede Jesus dem, „udsendt uden til de fortalte Haar af Israels Huus“ (o: de vankundige og til Forbedring trængende Jøder). Imidlertid var hun kommen hen til Jesus, knælede for ham og sagde: „Herre! hjælp mig.“ Men da Jesus her vilde give sine fordomsfulde Disciple et indlysende Bevis paa, hvor ugrundet deres jødiske Had og Foragt imod Hedningerne var, saa svarede han hende med tilsyneladende Haardhed: „Det er ikke ret at tage Brodet fra Børnene og kaste det for Hundene.“ Ydmyg svarede hertil den cananitiske Qvinde: „Vist nok, Herre! men de smaa Hunde giver man dog gjerne til Gode de Smuler, der falde fra deres Herres Bord.“ Skjønt havde den hebenske Qvinde bestaaet sin Prøve, og derfor sagde nu Jesus: „Qvinde!

din Tro er stor: dig frøe, som du vil!" og hendes Datter blev frist fra den samme Time.

8. Jesu Apostle.

Mange vare de, som, især i Begyndelsen, fulgte Jesus; men af disse ubvalgte han sig 12, der bestandigen fulgte ham, og som han gav en forstroligere Undervisning. I henved 2 Aar vare de da hans stadige tilhørere og Bidner til hans Liv og hans Daad: 2de af dem, Matthæus og Johannes, have derfor beskrevet hans Levnetsløb i deres saakalde Evangelier. Disse 12, hvis Navne vare: Peder, Andreas, Peders Broder, Jakob og hans Broder Johannes, Philippus, Bartholomæus, Thomas, Matthæus, en Tøller, Jakob, Alpheus Son, Judas med tilnavn Thadæus, Simon og Judas Ischariotes — kaldes Apostle (Sendebud), fordi Jesus, alserede medens han var her paa Jordens, udsendte dem for at forkynde hans Lære og ved Mirakler stødfæste den; thi naar han forlod Verden, skulde de i hans Navn stiske Guds Rige eller det christne Samfund paa Jordens. For at øve dem dertil, udsendte Jesus dem først påviiis omkring i Jødeeland, og bod

bem: „Gaaer hen til de vilsfarende Haar af Israels Huns, og figer, at Himmeriges o: Guds Rige er nær. Helbreder de Syge, renser de Spedalske og opvækker de Døde. For Intet an- nammede I det — giver det egaa for Intet. Et Guld, ei Sølv og ei Kobber skulle I derfor have i Eders Belte, ligesaa lidet som tvende Kjortler, som Skoe eller Stav. See, jeg sender Eder som Haar iblandt Ulve; de skulle hudsryge Eder i deres Synagoger og føre Eder for Konger og Fyrster — men værer dog alligevel ikke bekymrede for, hvad eller hvorledes I skulle tale; thi ~~det~~ skal gives Eder i den samme Time, hvad I skulle sige; thi det er ikke Eder, men min Faders Land, som taler i Eder. Frygter ikke for dem, der kunne ihjelslaa Legemet, men ikke Sjelen; men frygter ikun for (at fortorne) ham, som kan i hsin Verden gjøre ogsaa Sjelen ulykkeslig. Sælges ei to Spurve for een Penning, og dog falder ikke een af dem til Jordens, uden at Eders Fader vil det — frygter derfor ei; hvert Haar paa Eders Hoved er talt.“ Apostlene gik efter Jesu Besfaling, forkyndte Læren og helbredede ved Guds almægtige Bistand de Syge, der tyede hen til

dem; med Glæde vendte de dersør tilbage, og Jesus udsendte siden ogsaa 70 andre Disciple, der fulgte ham, hvilke ogsaa med Hjælp opfylde det givne Krinde.

9. Zachæus.

Sælje blot mod Disciplene viste Jesus som Lærer overbærende Godhed, men ogsaa mod Enhver, som viste Haab om Forbedring. Engang reiste Jesus gjennem Staden Jericho, og Alle strømmede til, for at see det berømte og store Guds Sendebud. I blandt Mængden var ogsaa en Tolder ved Navn Zachæus, og da han var lille af Bægt, steg han op i et Træ for desbetere at kunne see. Jesus blev ham vær, nærmede sig og sagde med Venlighed til ham: „Skynd dig, Zachæus! stig ned! thi det bor mig i Dag at tage ind i dit Huus.“ Med den største Glæde over en saa uventet Hæder løbde Zachæus for at modtage sin Gjæst; men de tilstedeværende stolte Toder knurrede over, at Messias vilde tage ind hos En, der stod i de hedenske Romeres Tjeneste, og hvis Mørkingsvei stod i et lemt Rygte paa den Tid. Da Zachæus hørte deres Knur, standsede han og sagde: „Herre! Halvdelen af mit Gods giver jeg de Fattige,

og har jeg med Sviig gjort Nogen Uret, da erstatter jeg det firefold.“ Saaledes fremvirkede Jesu Mildhed her Omvendelsens sande Frugter og besvæmmede de selvkløge Toders daarlige Hovmod.

10. Lazarus.

Nær ved Jerusalem, i en lille By, Bethania, boede en Familie, der var Jesus meget hengiven, og som han elskede høit: det var nemlig En ved Navn Lazarus og hans 2de Søstre Martha og Maria. Da Jesus engang besøgte dem, var Martha meget travlt sysselsat med Anretningen for at bevirte Jesus saa herligt, som det var dem muligt, medens den fromme Maria roligt sad ved Jesu Fodder, for at høre paa hans Tale. Omsider bragte vel Forsængeligheden Martha til at sige: „Herre! bed dog min Søster hjelpe mig.“ Men Jesus erklarede, at Maria havde valgt det Bedre, da from Lærelyst var ham kærere end mange Retter.

Kort førend Jesus sidste Gang drog til Jerusalem, blev Lazarus farligt syg. Hans Søstre sendte strax Bud til Jesus; men med Billie tovede Grelsener, saa at, da han omsider kom, var Lazarus ikke alene død, men ogsaa allerede

begravet. Martha fik først at vide Jesu Ankomst og ledede ham imøde: „Herre! havde du forhen været her, sagde hun, saa var min Broder ikke død.“ Jesus svarede: „Din Broder skal opståaen. Jeg er Opstandelsen og Livet, og hvo som troer paa mig, skal evigt leve, om han end dører;“ og da nu ogsaa Maria kom tillsigemed en Mængde Jøder fra Jerusalem, som vare komne for at trøste dem, gik Jesus ledsgaget af Alle til Graven, lod Stenen vælte bort, som bedækkede Indgangen, og raaabte: „Lazarus! Kom frem af Graven!“ og den Døde fremkom indhyllet i Dødningsdragt — og de, som det saae, troede paa Jesus. Derimod opflammmedes hans Fjenders Håb derved endnu mere, saa at de ikke alene stode Jesus, men endog Lazarus, efter Livet.

11. Jesu Indtog i Jerusalem.

Før en kort Tid unddrog Jesus sig sine Fjenders Forfølgelse, efterat han havde valgt Lazarus fra de Døde. Herover opbleste, meente Pharisæerne og de Skriftløge, at nu fryggede Jesus for dem; de troede altsaa, at Sejeren allerede var deres, og det høie Raad bekjendtgjorde, at hvo der vidste Jesu Op-

holdested, skulde angive det. Det var imidlertid langt fra Jesu Hensigt at skjule sig for deres Håb: allerede det første Aar, da han fremtraadte, havde han erklæret, at han var kommen til Jordens, for at opoffre sit Liv til Menneskeslægtens Frælse; ofte havde han sagt, at han i Jerusalem ville blive overantvordet til sine Fjender, korsfæstet, og derpaa den tredie Dag opståaen fra de Døde. For nu ogsaa tilfulde at vise sine Avindsmænd, hvor libet han frygtede dem, gjorde han faa Dage før Paaskfesten sit Indtog i Jerusalem, ridende paa en Åseninde og ledsgaget af en talrig Skare, der udbredte sine Klæder paa Veien for ham, bestroede den med Palme-grene og raaabte med jublende Stemme: „Priset være Gud! Bessignet være Davids Son, der kommer i Jehovahs Navn!“ Pharisæerne og de Skriftløber harmedes vel i deres Inderste hjerter; men de vovede ei at modsette sig Mængden; ja de maatte endog taale, at Jesus uddrev af Templets Førgaard alle dem, der handlede med Offerqæg og med den Slags Mynt, hvori den aarlige Afgift til Templet skulde betales.

12. Jesu Fjender.

Forbittrede over den Trimodighed, hvormed Jesus revsede deres Laster og foragtede deres Vrede, oplagde nu Pharisæerne og de Skriftkløge Raad om, hvorledes de skulde faae Paaskud til at anklage ham for den romerske Landshøvding Pilatus, der just nu under Paaskfesten opholdt sig i Jerusalem. Først sendte de Sendebud til Jesus Dagen efter, at han havde ud-drevet de Handlende af Templet, for at spørge, hvo dertil havde givet ham Myndighed. Jesus svarede: „Dette Spørgsmål vil jeg give Svar paa, saasnart I have sagt mig, om Johannes var sendt af Gud eller ikke.“ Bestemmede taug de Udsendte; thi nøgte at Johannes havde været et Guds Sendebud, vovede de ikke for Folks Skyld, og tilstode de dette, maatte de ogsaa tilstaae Sandheden af hans Udsagn om Jesus, som Verdens Fresser.

Dagen efter kom de atten til Jesus og sagde: „Herr! vi vide, at du est sandbru og figer Guds Willie uden at see paa Menneskers Dom: siig os derfor, hvad tykkes dig? er det tilladt at give Keiseren Skat eller ikke? Ved dette lomfke

Spørgsmaal haabede de at fange Jesus: svarede han nemlig, at man ei burde give Skat til den romerske Keiser, da kunde han anklages for Lands-høvdingen som Oprørslifter; hvis han derimod erklaerede, at man burde betale Skat, saa vilde dette berøve ham Folkets Undest, der ansaae Romernes Herredømme over Guds Folk for at være ligesaa uretmæssigt, som vanærende. Jesus gjennemskuede aldeles deres List og sagde: „I Dienstkalke! hvi sege I at bringe mig i Fare? viser mig den Mynt, hvori Skatten betales.“ De rakte ham den. „Hvis Billed og Paaskrift er dette?“ spurgte Jesus. De svarede: „Keiserens.“ „Nu, saa giver da Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er,“ sagde Frelseren; men da de hørte dette Svar, forundredes de selv over hans Wiisdom, forlode ham og ginge bort. Med streng Trimodighed tugtede derpaa Jesus de ugudelige og hykkelige Pharisæere og Skriftlærde i en Tale for det forsamlede Folk, forudsagde Stadens Ødelæggelse, som nogle og tredive Aar derefter paafulgte, og at der af det stolte og næsten uinntagelige Tempel da ikke skulde blive Steen tilbage paa Steen. Dette var Jesu sidste offentlige Tale: et Dieblik

bøeledes han udenfor Templet, saae, hvorledes de Rige bragte store Gaver til Templets Brug, men erklaerede, at en fattig Enke, som bertil gav sin sidste, ringe Skjerv, havde givet langt Mere — og nu forlod han Jerusalem, hvorhen han først den 3de Dag derefter vendte tilbage, for at lide og døe.

13. Nadverens Indstiftelse.

Lorsdag sendte Jesus sine Disciple ind i Jerusalem for at tilberede det Lam, som Moses havde besalet, at alle Jøder Aftenen før Paaskedag skalde spise med hitte Urter og usyret Brod til Einbring om deres Freldom i Egypten og Besvrielsen derfra. Samme Dags Aften gik Jesus selv ind til Jerusalem, spiste Paasklammet med Disciplene, og sagde dem ikke alene, at han i den samme Nat vilde af En iblandt dem (Judas Ischariotes) blive forraadt til sine Fjender, men og at de vilde Alle forlade ham. Vel forsikrede Peder, og efter ham de Andre, at de før vilde lade deres Liv; men Jesus svarede ham: „Sandelig! jeg siger dig, inden Hanen galor 3de Gang, har du 3 Gange fornægtet mig.“ Forend Jesus satte sig til-

bords, havde han toet sine Disciples Fodder, for ved sit ophoiede Exempel at indstørpe dem Ødmighed og Selvopoffrelse for Andres Bel; og da Paaskelammet var spist, hvorpaa uden Evil Judas gik bort, indstiftede Jesus den hellige Madsvere. Jesus tog nemlig det usyrede Brod, brod det og sagde: „Tager det hen, og øder deraf! det er mit Legeme, som hengives for Eder. Gjører dette til min Thukommelse.“ Ligesa tog han og Kalken (Bægeret med Vin), takkede Gud og sagde: „Drikker alle deraf! dette er mit Blod, det nye Testamente, der udgydes for de Mange til Syndernes Forladelse (o: mit Blod, der, for at stiftet det nye Religions Samfund, udgydes o. s. v.). Gjører dette til min Thukommelse.“ Venlig talte derpaa Frelseren med sine modfaldne Disciple, trostede og opmunstrede dem, og bad for dem til sin himmelske Fader.

14. Jesus i Gethsemane.

Mod Midnat forlod Jesus Jerusalem tillsig med de 11 Apostle og gik til en Have udenfor Byen, der kaldtes Gethsemane. Han bad sine Disciple, i denne frygtelige Time at vaage

og bede med ham; thi Dødens Angst forestod Frelseren. Med Peder, Jakob og Johannes gik han længere ind i Haven for at bede; men udmattede af Vaagen og Kummer faldt alle Disciplene i Sovn: ene i den mørke Nat, forladt af Alle, om faa Dieblikke et Offer for de skækkeligste Pinsler og forsmædelig Død, nedbojet ved Tanzen om al den Synd og Glendighed, der hvilede over Menneskeslægten, henvendte Jesus sig om Mod og Kraft i Bonnen til den himmelske Fader. „Min Fader!“ sagde han, „er det muligt, da gaae denne Kalk (Lidessens Bøger) fra mig! dog ikke min, men din Billie skee!“ Tre Gange gjentog Jesus sin Bon, og Angstens Sved nedstrommede som Blodsdraaber over hans Ansigt: men skyldet fra Himlen ved sin Bon, stod han op den tredie Gang, vækkede sine Disciple og gik Førrederen imøde.

15. Jesus for det høie Raad.

For 30 Solpenge havde den gjerrige Judas solgt sin Herre og Mester til Raadet; i Spidsen for en væbnet Skare af deres Ejendom kom han derfor nu for at give Frelseren. Jesus gik ham rolig imøde. „Hvem lede I efter?

spurgte han. „Efter Jesus af Nazareth,“ var deres Svar. Jesus sagde: „Det er mig.“ Forskækkede vege de tilbage, men Judas trædte frem, omfavnede og kyssede Jesus, hvilket var det bestemte Tegn paa, at det var den Person, de skulle gribe. Jesus sagde ikun, med synkens fuld over den Glendige: „Førraader du Mennefets Søn med et Kys?“ Herved modig greb Bagten Jesus og førte ham først til Annas og siden til Kalphas, Upperstepræsten, for det forsamlede Raad, hvor man forgjoves fremstillede Bidner imod ham, da de ei stemmede overeens i deres Udsagn, og omfålder fordomtes Jesus, fordi han sagde, at han var Guds Søn. De spurgte ham om hans Lære og sloge ham, da han svarede: „Spørger Folket om den; thi offentlig har jeg lært i Synagoyer og i Templet;“ men sagtmodig talte Jesus denne Uret og sagde ikun: „Talte jeg Usandt, da overbevist mig; sagde jeg derimod Sandhed, hvil staar du mig da?“

Da Jesus lod sig gribe, flygtebede Disciplene bort: ikun Peder og Johannes fulgte efter ham ind i Førgaarden til Annas's Huus.

Her fattede imidlertid Mange Mistanke om, at Peder maatte være en af Jesu Tilhængere og spurgte ham derom: forstørrelket nøgtede han det gjentagne Gange, og til sidst svor han paa, at han ei kjendte Jesus: da goel hanen, og Jesus, som i det samme førtes af Bagten forbi, kastede sit Blik paa Peder. — Apostlen saae ham, kom til sig selv og gik ud og græd bitterlig, og vovede ei meer at nærme sig den lidende Herre.

16. Jesus for Pilatus.

Saa snart det gryede ab Dag Fredag Morgen, gik Præsterne med Jesus til Pilatus og anklagede Frelseren, som en Oprørsstifter, der forbod at give Keiseren Skat. Pilatus mærkede snart ved Forhøret, at Jesus var uskyldig, og søgte derfor at frælse ham, uagtet han, af Frygt for Raadets Had, ikke vovede ligefrem at frikjende ham, som han burde have gjort. Først sendte han ham, som en Galilæer, til Kong Herodes; men han drev ikun Spot med Frelseren, der ikke vilde værdige hans Spørgsmål noget Svar. Siden lod Pilatus Jesus hudstryge, og derpaa, efterat Soldaterne med kaad Grusomhed havde trykt en Krands af Torne om hans Hænding, forte Pilatus Jesus

frem for Folket, for at vække deres Medbynk. Op-hidset af Pharisæerne, raabte imidlertid Mængden ikun: „Korsfæst ham!“ og da Jesu Hjender tillige raabte til Pilatus: „Giver du ham løs, da er du ei Keiserens Ven!“ saa fordomte han om sider af Mennekesyrt mod bedre Overbevisning den Skyldfrie, efterat han først havde i Folkets Paasyn toet sine Hænder med den tomme Forsikring: „Jeg er uskyldig i denne Kejserdiges Blod“ — hvortil den forblinbede Mængde svarede med varselfuldt Afsind: „Hans Blod komme over os og over vore Børn!“

17. Jesus paa Korset.

Jesus blev nu tilligemed de Røvere udført for at korsfæstes; man tilbød ham en bedøvende Drik; men han vilde ei modtage den, og da de havde naglet ham til Korset vare hans første Ord: „Fader! tilgiv dem; thi de vide ikke, hvad de gjøre!“ Da derpaa den Ene af de Røvere, mellem hvilke han var korsfæstet, spottede Frelseren, og nu den Anden derfor irtettesatte ham med de Ord: „Vi saae, hvad vore Gjerninger fortjene; men han er uskyldig“ — saa trostede Jesus den bodsædige Synder, sigende: „I Dag skal du

være med mig i Paradiis." Jesus saae dernest sin Moder staae tilligemed Johannes under Korset, nedbøiede. „Moder!" sagde han, „det er din Son!" med Blikket henvendt paa Johannes; og til ham sagde han: „Se! det er din Moder." Men nu bedækkede fra den 6te til 9de Time (12—3) et rædselfuldt Mørke den hele Egn, og først da see vi Jesu Tanke henvendt til ham selv; „Min Gud," siger han med Davids Ord, „hvi haver du forladt mig!" (Begyndelsen af den trosterige 22de Ps.) Omsider sagde Grelseren: „Det er fuldbragt!" boede sit Hoved og døde med de Ord: „Fader! i dine Hænder antvorder jeg min Land." Mod Aften knuste Soldaterne de 2de Roveres Been, da Ligene for Nat skulde nedtages af Korset; men da Jesus allerede var død, stodte de kun et Spyd i hans venstre Side, for at være visse paa hans Død. Nikodemus og en anden fornem Jøde, ved Navn Joseph fra Arimathia, fik Tilladelse at begrave Jesus, indhyllet i kostbare Urter og fint Linned, udi en Bjerghule; men paa Phariseernes Begjæring flettes Vagt for Graven, for at Ingen skulde bortfjæle Liget.

18. Jesu Opstandelse og Himmelfart.

Fredag Aften lagdes Jesus i Graven: Søndag Morgen gik nogle fromme Kvinder hen for at balsamere hans Lig; men de fandt Graven tom; thi i et Jordskjælv havde aarle den samme Dag Herrens Engel vælet Stenen fra Graven, Vagten var flygtet af Skæk, og Grelseren opstanden ved Faderens Kraft fra de Døde. I Jerusalem og i Galilæa talte Jesus derpaa med sine Disciple og saaes af flere 100 paa eengang. Omsider samledes han 40 Dage efter sin Opstandelse for sidste Gang med sine Apostle paa et Bjerg uden for Jerusalem, hvor han gav dem den Besaling: „Gaaer hen, lærer alle Folk og døber dem i Faderens, Sonnens og den Hellig-aands Navn (o: forpligter dem ved Daaben til at troe paa Gud Fader, Son og Helligaand); thi se! jeg er hos Eder alle Dage indtil Verdens Ende." Med disse Ord skiltes Jesus fra sine Apostle: en Sky borttog ham fra deres Hine; thi han forlod Jordnen og opstieg igjen til den Forening med sin himmelske Fader, som han havde for Verdens Grundvold blev lagt.

19. Jesu Apostle.

Efterat Jesus havde forladt Jorden, vendte Apostlene tilbage til Jerusalem og opholdt sig der rolig, indtil den høiere Bistand efter Jesu Lovte vilde gjøre dem skikkede til deres store Kald. Ved Lodkastning valgte de En af Jesu Disciple, ved Navn Matthias, til at være Apostel istedensfor Judas Ischariot; thi da han saa Jesus overleveret uden Modstand i Landshøvdingens Hænder, vaagnede den Ulykkeliges Samvittighed, han islede til Præsterne med de 30 Sølvpenge og sagde: „Jeg har syndet! Jeg forraadte den Uskyldige!“ og da nu disse Skjændige med skrækkelig Kulde svarede ham: „Hvad kommer det os ved? se du dertil!“ gik dette Fordærvelsens Barn bort, kastede Pengene i Templets Kiste og endte som Forræderen Achitophel selv sine Dage ved at hænge sig i et Træ: dog ogsaa dette syntes ligesom at bortstode ham; Strikken brast, og han faldt ned for at knuses mellem Klipperne.

Paa vindesdag vare Apostlene forsamlende: da hørtes pludselig en Lyd fra Himmelnen som af en vældig fremfarende Storm, og den fylde det hele Huus, og Tunger, som af luende Ild, hvilede over Enhver iblandt dem. De opfyldtes alle med den

hellige Hånd og talede i forskjellige Tungemaal, alt efter som Landen hed dem. En Mængde strømmede efterhaanden til, og nu opstod Apostlen Peder og holdt en Tale, fuld af Ild og Kraft, om Jesus den Korsfæstede og igjen Opstandne, Verdens Herre. Stor var Talens Virkning; thi henved 3000 lode sig dobe. Saaledes lagdes den første Grundvold til det christelige Samfund, der siden vakte med hver Dag, og hvis Medlemmer betragtede hinanden som Lemmer af een og samme Familie, saa at de Rige derfor delte deres Overflod med de fattige Brødre. Jo mere den christelige Menighed tog til, baade ved sin egen Elskelighed og ved Apostlernes Lære, der understøttedes af Undergjerninger, som bevisste, at Gud var med dem, desmere maatte Raadets Forbittelse vægges: om sider lode de Peder og Johannes fængsle og ville have dræbt dem, hvis ikke den berømte pharisæiske Lærde, Gamaliel, havde gjort dem opmærksomme paa, at dersom Læren var Menneskepaafund, saa maatte den falde af sig selv, var den derimod af Gud, hjælp det ikke, at de stede imod den. Raadet lod derfor Apostlerne ikkun husklette og forbød dem at tale om Jesus; men Peder svarede: Man maa lyde Gud mere end Menneskene, og begge ginge de bort,

glade over at have lidt for Christi Religions Skyld. Derfor udbredtes ogsaa Læren alt videre omkring, endskjont selv Apostelen Jakob, Johannes's Broder, blev henrettet af Agrippa, en Sonnesøn af Herodes den Store, der i kort Tid regjerede over sin Farfaders Rige, hvilket den romerske Keiser gav ham. Ja endog til Hedningerne kom Læren, efterat Peder, ifølge et Syn, han saae, havde omvendt og dobt den første Hedning: en romersk Hovedsmand, ved Navn Cornelius.

20. Stephanus.

For desbedre at kunne bestyre Uddelingen af Gaverne til de Fattige i den første christne Menighed, valgte Apostlerne 7 Fattigforstandere, iblandt hvilke især den Ene: Stephanus tilsig var meget ivrig for at udbrede den christelige Religion. Herover opbragte, slæbte Jøderne ham for Retten og anklagede ham som en Gudsbespotter, efterat de først havde forgjeves søgt at gjendrive ham med forfængelig Klogt. For Raadet holdt den fromme Stephanus en lang Tale, men da han henreven af hellig Hølelse udbrod: „Se! jeg fuer Himmelene aabne og Menneskets Son (Jesus) staaende ved Faderens Høire!“ da fore de op i vild Harme,

reve ham med sig udenfor Staden og stenede ham. Saaledes faldt Stephanus: den første Christen, der med sit Blod beseglede sin Tro — Martyr — og han døde med de Ord: „Herre Jesus! annam min Hånd,“ efterat han først havde bedet Gud om, at tilgive hans Vædler den Synd, de begik. Over Mange af de Christne hvilede siden i Forfolgelsens Dage Stephani Hånd, og hvo der elsker Sandhed og Sandhedens Fyrste, Jesus, maa være beredt til, naar det fordres, som Stephanus, for dem at offre Formue, Være og Livet selv.

21. Paulus.

I blandt dem, der med Glæde vare Bidner til, at Stephanus blev stenet, var ogsaa en Yngling ved Navn Saulus, som bekjendte sig til Pharisæernes Sekt og havde havt Gamaliel til Lærer. Med affindig Iver sogte denne unge Jøde at udrydde Christenommen, ved grusomt at forfolge alle dens tilhængere, og da disse efter Stephani Mord for en stor Deel adspredtes og saaledes bragte Læren med sig endog udenfor Jødeland, besluttede Saulus ogsaa i fremmede Lande at bekæmpe dens Fremgang. Forsynt med Fuldmagt fra Raadet til at lade alle Jøder fængsle, der bekjendte sig til

Jesu Lære, drog Saulus til Syrien; men underveis omstraaledes han pludseligen af et Lys fra Himmel og hørte en Stemme, der spurgte: „Saulus! hvilken forsøger du mig?“ „Herre! hvilken er du?“ spørger Saulus forskrækket og nedfunken paa Jorden. „Jeg er Jesus,“ lod Stemmen atter, „ham, du forsøger: det vil vorde dig haardt at stampemod Braaden“ (o: at stribe mod det, som Gud vil). Ved dette Syn aabnedes Saulus's Nine for hans Bilsfarelse; han lod sig undervise og døbe og var fra den Tid af Christendommens ivrigste og helbigste Forkynder. Paa trende Reiser gjennem Syriaen, hele Lille-Afsten, Macedoniaen og Grækenland, prædikebe han Evangelium, bekræftede Læren med Mirakler og mødte overalt især af Jøderne Modstand og de haardeste Forfølgelser. De vigtigste af de første christne Menigheder blandt Hedningerne stiftedes af Paulus, thi med dette Navn lod han sig døbe som Christen; om Natten arbeidede han i sit Haandværk, for at kunne uafhængig af Andre prædike Christi Lære om Dagen, og ivrigen forsvarede han Hedningernes Ret til, naar de antog den christelige Religion, at være fri for Opfyldelsen af Mose Ceremonilove. Herover især haddebes Paulus af Jøderne saa høiligen, at han omsider, hen-

ved 60 Aar efter Christi Fødsel, næer var bleven dræbt af dem i Jerusalem først i et Oploeb og siden ved lumfæ Snigmord. Den gjerrige romerske Landshøvding Felix beholdt ham i Fængsel i det Haab, at de Christne skulde kjøbe ham fri; under den følgende Landshøvding Festus blev han derimod efter eget Forslangende sendt til Rom, for der at dommes, da han var født romersk Borger. Paulus blev ogsaa virkelig frikjent efter nogen Tid og gjorde derpaa sin 4de Reise; men 66 Aar efter Christi Fødsel blev han tilligemed Apostlen Peder henrettet i Rom i den første store Forfølgelse mod de Christne under Keiser Nero.

22. Skrifterne i det nye Testamente.

Det nye Testamente kalde vi Samlingen af de hellige Skrifter, i hvilke Jesu og hans Apostlers Levnet og Lære bekjendtgjøres os. De første Skrifter i denne Samling ere de 4 Evangelier (o: glade Budskaber), som indeholder Fremstillingen af Jesu Levnet og Lære, og som ere skrevne af Apostelen Matthæus, af Apostelen Peders Ledssager, Markus, af Pauli Ledssager, Lukas, og af Apostelen Johannes, der uden tvivl levede længst af alle de hellige Apostle, da han blev henimod 100 Aar

gammel og altsaa oplevede Opfyldelsen af Jesu
 Spaadom om Jerusalems Forstyrrelse, der skete
 70 Aar efter Christi Fødsel. Dernæst følge Apost:
 lernes Gjerninger af Lukas, 13 Breve af
 Paulus til de christne Menigheder og til enkelte
 Christne, nemlig: 1 til Rom, 2 til Corinth,
 1 til Indbyggerne i den Provinds Galatia
 i Lille-Afien, 1 til Staden Ephesus, 1
 til Staden Philippi, 1 til Staden Colosse,
 2 til Staden Thesalonika; 2 til
 Timotheus, 1 til Titus, og 1 til Phile:
 mon, hans Disciple. Det følgende Brev til
 Hebreerne vide vi derimod ei med Visshed, om
 Paulus har skrevet. Derpaa følger 1 Brev af
 Apostlen Jakob, 2 af Peter og 1 af Ju:
 das, hvis Forfatter dog ikke er saa vis. Sam-
 lingen sluttet med 3de Breve og et Digt af
 Apostlen Johannes, hvilket sidste kaldes
 Habenbaringen, og hvori den hellige Forfat:
 ter paa de gamle Propheters Vis beskriver os
 et Syn, han har haft.
